

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Hana Průchová

Právní úprava přeshraniční přepravy odpadů

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Karolína Žáková, Ph.D.

Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu):

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 166.548 znaků včetně mezer.

Hana Průchová

V Praze dne 6. září 2020

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat ing. Vladimíru Koštovalovi za jeho čas a zkušenosti s řešenou problematikou, o něž se se mnou při našich rozhovorech podělil.

Obsah

Úvod.....	4
1. Historie a vývoj právní úpravy	7
1.1. Mezinárodní právo.....	7
1.1.1. Basilejská úmluva	8
1.1.2. Problematika přepravy nebezpečných odpadů na konferencích OSN o životním prostředí	11
1.1.3. Rozhodnutí OECD	12
1.2. Právní úprava Evropské unie	13
1.3. Právní úprava České republiky.....	15
2. Východiska právní úpravy	20
2.1. Základní pojmy.....	20
2.1.1. Odpad	20
2.1.2. Nebezpečný odpad	22
2.1.3. Využití a odstraňování odpadů.....	22
2.1.4. Zařízení.....	24
2.1.5. Barevné seznamy odpadů.....	24
2.1.6. Přeprava a nedovolená přeprava	26
2.2. Působnost relevantní právní úpravy	27
2.3. Aktéři přeshraniční přepravy odpadů	28
2.3.1. Původce	28
2.3.2. Oznamovatel.....	29
2.3.3. Příjemce.....	30
3. Analýza platné právní úpravy	31
3.1. Přeprava mezi členskými státy EU	31
3.1.1. Oznámení	32
3.1.2. Smlouva.....	34

3.1.3.	Finanční záruka	35
3.1.4.	Postup příslušných orgánů po podání oznámení	38
3.1.5.	Námitky k přepravě odpadů	41
3.1.6.	Postup po odsouhlasení přepravy	45
3.1.7.	Přeprava dle článku 18	46
3.1.8.	Zpětné převzetí	48
3.1.9.	Přeprava odpadů v rámci EU s tranzitem přes třetí země	50
3.2.	Vývoz do třetích zemí.....	51
3.2.1.	Vývoz odpadů určených k odstranění	51
3.2.2.	Vývoz odpadů určených k využití	53
3.3.	Dovoz odpadů do Společenství ze třetích zemí.....	56
3.4.	Tranzit přes EU ze třetích zemí a do třetích zemí	59
4.	Úloha orgánů veřejné správy	61
4.1.	Ministerstvo životního prostředí.....	61
4.2.	Česká inspekce životního prostředí	62
4.3.	Celní orgány	63
4.4.	Policie České republiky	65
4.5.	Krajské úřady.....	66
4.6.	Obecní úřady obcí s rozšířenou působností.....	66
5.	Odpovědnost za protiprávní jednání v přeshraniční přepravě odpadů	67
5.1.	Správněprávní odpovědnost	67
5.2.	Trestněprávní odpovědnost	69
5.3.	Vybrané případy nedovolené přeshraniční přepravy odpadů	72
5.3.1.	Kauza „Geobal“	72
5.3.2.	Nelegální dovoz odpadů v Moravskoslezském kraji.....	75
	Závěr	77
	Seznam použitých zkratk	80

Seznam použitých zdrojů.....	81
Abstrakt.....	89
Abstract.....	90

Úvod

Problematika odpadu, jakožto vedlejšího produktu téměř každé lidské činnosti, provází lidstvo od počátku jeho existence, stejně tak problematika jeho likvidace a opětovného využití. V současnosti ale rezonuje společností čím dál tím víc, a to v souvislosti s narůstajícím počtem obyvatel planety a s tím souvisejícím nárůstem produkce odpadů. Jen v Evropské unii bylo podle poslední statistiky v roce 2016 vyprodukováno v rámci domácností a ekonomických činností přes 2,5 miliardy tun odpadu, což v průměru činí 5 tun vyprodukovaného odpadu na obyvatele EU.¹

Odpady dnes nejsou vnímány jen jako estetický problém nebo riziko a zátěž pro životní prostředí, nýbrž také jako cenná surovina a zdroj energie. Pohlížení na odpad jako na komoditu se promítá i do právní úpravy, která se snaží, aby při všech lidských činnostech byla respektována hierarchie nakládání s odpady. Tedy aby bylo vzniku odpadu předcházeno, pokud mu předcházet nejde, aby byl využit a teprve jako poslední možnost byl odstraněn.²

Nakládání s odpady se v dnešní době nerealizuje pouze v rámci jednotlivých států, a tak denně dochází k přeshraniční přepravě odpadů jak mezi sousedními státy, tak často mezi různými světadíly. Dle nejnovější statistiky Eurostatu bylo v roce 2016 v rámci Evropské unie přeshraničně přepraveno přes 21,6 milionů tun odpadů.³ Při přeshraniční přepravě odpadů však vzniká značné nebezpečí pro životní prostředí, a tak je zapotřebí její regulace. Právě tomuto tématu se budu ve své práci věnovat.

Cílem této práce je ucelené a systematické shrnutí platné právní úpravy přeshraniční přepravy odpadů v České republice a vyložení jejich jednotlivých institutů a režimů, bude tedy zaměřena především na analýzu nařízení EU č. 1013/2006 a relevantní právní úpravu obsaženou v zákoně č. 185/2001 Sb., o odpadech v platném znění.

---

¹ Statistika odpadů. *Eurostat* [online]. Eurostat, 2016 [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_statistics/cs

² JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: obecná část*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, str. 450. ISBN 978-80-210-8366-0.

³ Waste shipment statistics. *Eurostat* [online]. Eurostat, 2016 [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_shipment_statistics#Export_of_all_notified_waste.2C_in_tonnes

První kapitola této práce bude zaměřena na historický vývoj právní úpravy přeshraniční přepravy odpadů, a to na mezinárodní, unijní a vnitrostátní úrovni. V rámci této kapitoly se budu věnovat jak důvodům, proč k vytvoření právní úpravy došlo, tak nejdůležitějším dokumentům a předpisům, které na jednotlivých úrovních vznikly, například tedy Basilejské úmluvě, Rozhodnutí OECD, evropské legislativě a odpadovým zákonům dříve platným na našem území.

Druhá kapitola se již bude věnovat platné právní úpravě České republiky, která je založena na evropském nařízení č. 1013/2006, zákonu č. 185/2001 Sb., o odpadech a dalších prováděcích předpisech. Bude zaměřena na výklad základních pojmů, které se v úpravě nacházejí a bude s nimi v textu pracováno, a to s ohledem na úpravu v nařízení EU č. 1013/2006, zákoně i judikaturu českých a evropských soudů, dále bude pozornost věnována subjektům, kterých se právní úprava týká a působnosti dané úpravy.

Třetí kapitola bude tvořit stěžejní část práce a podrobně v ní rozeberu jednotlivé druhy přeshraniční přepravy, jak je upravuje platná právní úprava, tedy přepravu vyžadující předchozí písemné oznámení a souhlas a přepravu uskutečňovanou podle čl. 18 nařízení, z nich vyplývající práva a povinnosti zúčastněných stran, a to jak u přepravy mezi členskými státy Evropské unie, ale také při vývozu odpadů z EU do třetích zemí, dovozu odpadů do EU ze třetích zemí a tranzitu odpadů přes EU při přepravě ze třetích zemí a do třetích zemí. Zaměřím se na jednotlivé instituty nutné k uskutečnění přepravy, jako je smlouva, finanční záruka, ale také na postupy příslušných orgánů při povolování přeshraniční přepravy nebo v případě odhalení nedovolené přepravy.

Vzhledem k důležité roli správních orgánů v rámci přeshraniční přepravy odpadů bude těmto orgánům věnována čtvrtá kapitola této práce, v níž podrobně rozeberu jednotlivé správní orgány příslušné k výkonu státní správy při přeshraniční přepravě odpadů a jejich pravomoc a působnost.

Poslední, pátá kapitola, bude věnována odpovědnosti za protiprávní jednání při přeshraniční přepravě odpadů, ke kterému stále i přes nastavený systém kontrol dochází. Podrobněji v ní rozeberu správní a trestní odpovědnost z těchto jednání a také zmíním významné případy, které se v rámci této problematiky v poslední době v České republice nebo za její účasti staly.

V závěru práce se zaměřím především na shrnutí zjištění o platné právní úpravě a vyjádření názoru, jaký jsem si na tuto úpravu po čas vypracování práce utvořila na základě teoretických a praktických poznatků včetně návrhů *de lege ferenda*.

1. Historie a vývoj právní úpravy

1.1. Mezinárodní právo

Prvopočátky právní úpravy přeshraniční přepravy odpadů a ochrany životního prostředí obecně musíme hledat v mezinárodním právu. Zájem o ochranu životního prostředí na mezinárodní úrovni vzrostl až ve 20. století v důsledku mnoha globálních a regionálních problémů, kterými jsou například globální oteplování, ztráta biologické rozmanitosti, kontaminace moří a mnoho dalších. Tyto problémy přesahují hranice jednotlivých států a není možné je tedy řešit pouze národní úpravou, či dohodou několika států daného regionu. První snahy o mezinárodní právní úpravu sice sahají do první poloviny 20. století, ale skutečný rozvoj mezinárodního práva životního prostředí jakožto samostatného odvětví datujeme až od 70. let 20. století⁴.

Hlavní úlohou mezinárodního práva životního prostředí není vyřešit globální problémy týkající se ochrany životního prostředí, ale poskytnout právní rámec pro mezinárodní rozhodovací procesy a nabídnout tak podklad pro konsensus mezi státy ve věcech kvality životního prostředí přesahující hranice jednotlivých států. V 70. a 80. letech minulého století došlo k nárůstu produkce odpadu a spolu s rozvojem globální ekonomiky došlo také k nárůstu množství odpadu přepravovaného přes hranice, přeshraniční přepravě odpadů tedy začala být věnována větší pozornost, především z důvodu hrozícího poškození životního prostředí. Příkladem lze uvést italskou společnost Jelly Wax Company, která se pokusila v letech 1987 a 1988 nelegálně vyvézt odpady z Itálie do Džibutska, Libanonu a Venezuely, a to bezúspěšně. Následně se odpad snažila vyvézt do Sýrie a Řecka, nakonec však byla donucena se i s nákladem vrátit zpět do Itálie.⁵

Prvním mezníkem v tvorbě mezinárodního práva životního prostředí byla Stockholmská konference konaná v roce 1972 pod záštitou Organizace spojených národů a její nejznámější výsledek, Stockholmská deklarace. Ačkoliv tato deklarace není právně závazná, stala se základním kamenem dalšího vývoje mezinárodního práva životního prostředí a katalog jejích principů je nadále všeobecně akceptován mezinárodním

---

⁴ DAMOHORSKÝ, M. a kol., *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 89.

⁵ *Ship prepares to unload toxic wastes refused by four countries* [online]. Ženeva: Associated Press News, [cit. 20.07.2020]. Dostupné z: <https://apnews.com/5014842f545243750598b05e5aedb138>.

společenstvím.⁶ Důležitým přínosem této konference pak bylo vytvoření Programu pro životní prostředí (dále jako „UNEP“), jakožto zvláštní instituce OSN, jejímž hlavním úkolem je ochrana životního prostředí a koordinace v této oblasti v rámci OSN. V rámci přeshraniční přepravy odpadů je pak výsledkem práce UNEP Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování (dále jako „Basilejská úmluva“ nebo „Úmluva“.

1.1.1. Basilejská úmluva

UNEP uvedl v rámci dokumentu *Montevideo Programme on Environmental Law*⁷ z roku 1982 jako jednu ze tří priorit vyřešení chybějící mezinárodní úpravy nakládání s nebezpečnými odpady. Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování byla přijata 22. března 1989 jako odezva na zjištění existence skládek toxických odpadů v Africe a dalších částech rozvojového světa pocházejících ze zahraničí.⁸ V platnost úmluva vešla 5. května 1992 a do dnešního dne k Basilejské úmluvě přistoupilo 187 zemí světa včetně České republiky, která k úmluvě přistoupila 24. července 1991 v rámci České a Slovenské Federativní republiky, a následně jako samostatný stát 1. ledna 1993 a ratifikovala ji 30. září 1993.⁹

Preambule Basilejské úmluvy uvádí základní principy, právní a etická východiska, ze kterých celá úmluva vychází, a důvody jejího vzniku. Mezi ty se řadí především vědomí nebezpečí ohrožení a poškození lidského zdraví a životního prostředí nebezpečnými a jinými odpady a jejich pohybem přes hranice států, potřeba zachování svrchovanosti jednotlivých států ve věci zákazu vstupu či zneškodňování určitých odpadů na svém území, či snaha o snížení produkce odpadů, jakožto nejúčinnější způsob ochrany životního prostředí a lidského zdraví. Mezi právní východiska úmluvy patří především

---

⁶ DAMOHORSKÝ, M. a kol., Právo životního prostředí, cit. dílo, str. 102.

⁷ *Montevideo Programme for the Development and Periodic Review of Environmental Law* [online]. UNEP. Dostupné z: <http://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/20587/Montevideo-Programme-I.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

⁸ *History of the negotiations of the Basel Convention* [online]. Basel Convention, [cit. 20.07.2020]. Dostupné z:

<http://www.basel.int/TheConvention/Overview/History/Overview/tabid/3405/Default.aspx>

⁹ Parties to the Basel Convention [online]. Basel Convention, [cit. 20.07.2020]. Dostupné z:

<http://www.basel.int/Countries/StatusofRatifications/PartiesSignatories/tabid/4499/Default.aspx>

Stockholmská deklarace OSN z roku 1972¹⁰, Káhirske směrnice¹¹, zásady nakládání s nebezpečnými odpady způsobem šetrným k životnímu prostředí a další doporučení, prohlášení a akty přijaté v rámci OSN a jiných mezinárodních a regionálních organizací.¹²

Basilejská úmluva se vztahuje na nebezpečné a jiné odpady, které jsou přepravovány přes hranice států a jsou uvedené v příloze I a II Úmluvy, a dále pak na odpady, které za nebezpečné označují vnitrostátní předpisy smluvní strany Úmluvy, která je zároveň státem vývozu, dovozu či tranzitu.¹³ Z působnosti jsou pak vyňaty radioaktivní odpady, které podléhají kontrole jiných mezinárodních systémů, a odpady pocházející z běžného provozu lodí, jejichž odkládání je upraveno v jiné mezinárodní smlouvě.¹⁴

Ve shodě s preambulí je pak stanoven požadavek, aby smluvní strany zajistily snížení pohybu nebezpečných a jiných odpadů přes hranice států na minimum v souladu s požadavkem na nakládání s těmito odpady způsobem šetrným k životnímu prostředí a lidskému zdraví.¹⁵ Zároveň požaduje, je-li to možné, zajištění dostupnosti zařízení na environmentálně šetrné zneškodňování odpadů na území jednotlivých smluvních stran.¹⁶ Toto ustanovení cílí, mimo jiné, na předcházení možným nehodám při přepravě odpadů, které by mohly mít za následek poškození životního prostředí, a odráží se v něm také snaha, aby náklady spojené s odstraněním odpadů spočívaly na původci odpadu.¹⁷

V dalších člancích pak Úmluva stanovuje přesné postupy pro přeshraniční přepravu nebezpečných odpadů, a to jak pro pohyb přes hranice smluvních stran, tak pro pohyb přes státy, které smluvními stranami sice nejsou, nicméně odpad pochází ze státu, jež smluvní stranou je.¹⁸ Zakotvuje také povinnost zpětného dovozu v případě nemožnosti

---

¹⁰*Declaration Of The United Nations Conference On The Human Environment*. Tento dokument byl přijat na Konferenci OSN o životním prostředí 16. června 1972 konané ve Stockholmu a uvádí 26 zásad ochrany životního prostředí.

¹¹*Cairo Guidelines and Principles for the Environmentally Sound Management of Hazardous Wastes*. Rozhodnutí 14/30 přijaté Řídící radou UNEP dne 17. června 1987. Dokument formuluje potřebu efektivní kontroly přeshraničního pohybu nebezpečných odpadů a obsahuje obecné pokyny pro nakládání s nimi včetně úpravy oznámení a povolení přeshraniční přepravy nebezpečných odpadů.

¹² Preambule Basilejské úmluvy.

¹³ Basilejská úmluva, článek 1 odst. 1 a 2.

¹⁴ Basilejská úmluva, článek 1 odst. 3 a 4.

¹⁵ Basilejská úmluva, článek 4 odst. 2 písm. d).

¹⁶ Basilejská úmluva, článek 4 odst. 2 písm. b).

¹⁷ Rybářová Lenka: Právní aspekty přeshraniční přepravy odpadů. *České právo životního prostředí*, vědecký časopis [online]. Číslo 23/2008. [cit. 20.07.2020] Dostupné z: <https://www.cspzp.com/rocnik2008.html#cislo-23>

¹⁸ Basilejská úmluva, článek 6 a 7.

dokončení přepravy v souladu se smlouvou o přepravě¹⁹ a stanovuje, v jakých případech se jedná o nedovolenou přepravu, a stanoví pravidla pro řešení takové nedovolené přepravy.²⁰ Basilejská úmluva pak zřizuje Konferenci smluvních stran, která má za úkol posuzovat provádění Úmluvy, podporovat harmonizaci politik jednotlivých států, sledovat dostupné vědecké, technické, hospodářské a enviromentální informace a na jejich základě přijmout změny Úmluvy, má pravomoc přijímat protokoly a zřizovat pomocné orgány nezbytné k provádění Úmluvy.²¹

K Basilejské úmluvě byl v roce 1995 na Konferenci smluvních stran následně přijat tzv. Zákazový dodatek (*Ban Amendment*), který zakazuje vývoz nebezpečného odpadu určeného pro konečné odstranění, opětovné užití, recyklaci a využití ze zemí uvedených v příloze VII Úmluvy (Lichtenštejnsko a státy, které jsou členy OECD a Evropské unie) do všech ostatních zemí.²² Tento dodatek byl ke dni 20.07.2020 ratifikován 99 smluvními stranami a 5. prosince 2019 konečně vstoupil v platnost.²³ V roce 1998 následovalo přijetí klasifikace odpadů a doplnění příloh VIII a IX, které odpady rozdělují do dvou seznamů – Seznam A (Příloha VIII) obsahuje odpady, které jsou podle čl. 1 odst. 1 písm. a) Úmluvy považovány za nebezpečné a jejich uvedení v této příloze nevyklučuje použití přílohy III (stanovující nebezpečné vlastnosti) za účelem dokázání, že odpad nebezpečný není; Seznam B (Příloha IX) obsahuje odpady, na něž se čl. 1 odst. 1 písm. a) Úmluvy nevztahuje, pokud neobsahují materiál uvedený v příloze I v takové míře, že by projevovaly nebezpečné vlastnosti uvedené v příloze III. Dalším podstatným nástrojem je pak Protokol o odpovědnosti a odškodnění (*Basel Protocol on Liability and Compensation for Damage Resulting from Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal*) přijatý v roce 1999, jenž upravuje soukromoprávní odpovědnost za škodu vzniklou při přeshraniční přepravě odpadů a při nakládání s těmito odpady, včetně událostí, ke kterým dochází v důsledku nedovolené přepravy.²⁴

---

¹⁹ Basilejská úmluva, článek 8.

²⁰ Basilejská úmluva, článek 9.

²¹ Basilejská úmluva, článek 15.

²² Milestones. Basel Convention [online]. [cit. 20.07.2020]. Dostupné z:

<http://www.basel.int/TheConvention/Overview/Milestones/tabid/2270/Default.aspx>

²³ Entry into force of amendment to UN treaty boosts efforts to prevent waste dumping. Basel Convention [online]. [cit. 20.07.2020]. Dostupné z: <http://www.basel.int/Default.aspx?tabid=8120>

²⁴ Milestones. Basel Convention [online]. [cit. 20.07.2020]. Dostupné z:

<http://www.basel.int/TheConvention/Overview/Milestones/tabid/2270/Default.aspx>

1.1.2. Problematika přepravy nebezpečných odpadů na konferencích OSN o životním prostředí

Po Stockholmské konferenci se problematice přeshraniční přepravy odpadů věnovala Konference OSN o životním prostředí a rozvoji konaná v roce 1992 v Rio de Janeiru, za jejíž hlavní výstup týkající se přeshraniční přepravy odpadů lze považovat Deklaraci o životním prostředí a rozvoji, která říká: „*Státy by měly rozvíjet účinnou spolupráci s cílem znesnadnit nebo zabránit přemístování a přenosu aktivit a látek, které způsobují vážné ekologické škody, nebo jsou pokládány za škodlivé lidskému zdraví.*“²⁵ Nabádá tedy k navázání spolupráce mezi jednotlivými státy a jejich společné kontrole přepravovaných látek, tedy i odpadů, a zadržení takových, které by mohly způsobit ekologické škody či poškodit lidské zdraví. Druhým dokumentem přijatým na této konferenci je *Agenda 21*, která se podrobně věnuje problematice udržitelného rozvoje. Text stanovuje cíle v oblasti udržitelného rozvoje a rozepisuje též programy a postupy, kterými by tyto cíle měly být dosaženy. Ohledně přeshraniční přepravy odpadů si dává za cíl minimalizovat nelegální přeshraniční přepravu nebezpečných odpadů, ratifikovat Basilejskou úmluvu a eliminovat vývoz nebezpečných odpadů do zemí, které dovoz těchto odpadů zakázaly.²⁶

O dalších deset let později, v roce 2002, se konala Konference v Johannesburgu, kde byl přijat Implementační plán, který nabádá k podpoře snahy zabránit mezinárodnímu nelegálnímu obchodování s nebezpečnými chemickými látkami a odpady a k předcházení škod způsobených přeshraniční přepravou a likvidací nebezpečných odpadů, které jsou v souladu s povinnostmi vyplývajícími z příslušných mezinárodních nástrojů, jako je například Basilejská úmluva.²⁷ Dále pak vybízí k vylepšení mezinárodně přijatých opatření ohledně bezpečnosti námořní přepravy a jiné přeshraniční přepravy radioaktivního materiálu, radioaktivního odpadu a použitých paliv.²⁸

Posledním globálním summitem, který se zabýval přeshraniční přepravou odpadů, byla Konference OSN o udržitelném rozvoji konaná v červnu 2012 v Rio de Janeiru. Tato konference byla zaměřena na sjednocení hospodářských a environmentálních cílů v rámci problematiky udržitelného rozvoje a jejím výsledkem byl dokument nazvaný *Future We*

---

²⁵ Deklarace o životním prostředí a rozvoji, zásada 14.

²⁶ Agenda 21, článek 20.7.

²⁷ Implementační plán 2002, článek 24, písm. e.

²⁸ Implementační plán 2002, článek 35.

Want. V něm zúčastněné strany uznávají přínos mnohostranných mezinárodních smluv o životním prostředí, v rámci problematiky chemikálií a odpadů pak zejména Basilejské úmluvy, Rotterdamské úmluvy²⁹ a Stockholmské úmluvy³⁰, a doporučují stranám těchto dohod zvážení přijetí dalších opatření ke zlepšení účinnosti a posílení koordinace a spolupráce.³¹ Strany si stejně jako v Implementačním plánu dávají za cíl dosáhnout řádného nakládání s chemickými látkami a nebezpečnými odpady, aby se minimalizovaly nepříznivé účinky na lidské zdraví a životní prostředí³² a vyjadřují znepokojení nad chybějící kapacitou pro řádné nakládání především v rozvojových zemích. Nabádají tak země, kterým se podařilo dosáhnout pokroku v této oblasti, aby ostatním zemím pomohly s navýšením těchto kapacit sdílením svých zkušeností a osvědčených postupů.³³ Strany také neopomínají důležitost nakládání s odpady způsobem šetrným k životnímu prostředí, zavazují se dále snižovat, recyklovat a znovu používat odpad a zvýšit také jeho energetické využití.³⁴

1.1.3. Rozhodnutí OECD

Důležitým pramenem mezinárodněprávní úpravy přeshraniční přepravy nebezpečných odpadů je pak také rozhodnutí Rady OECD (C(92)39/FINAL) ze dne 30. března 1992 o kontrole přeshraničního pohybu odpadů určených k využití, jež bylo následně na schůzi ministrů v červnu 2001 nahrazeno rozhodnutím Rady C (2001) 107/FINAL OECD (dále jen jako „Rozhodnutí OECD“) z důvodu reakce na nově přijaté přílohy Basilejské úmluvy, které zavedly Seznamy odpadů A a B. Jak je již patrné z názvu, Rozhodnutí OECD se aplikuje na odpady převážené mezi členskými státy OECD určené k dalšímu využití a vyžaduje mimo jiné, aby zařízení k využití odpadů byla provozována způsobem šetrným k životnímu prostředí a aby všechny osoby, které jsou součástí smluv o přepravě odpadů, měly odpovídající právní status dle vnitrostátních předpisů členských států OECD. V porovnání s Basilejskou úmluvou jde o komplexnější úpravu pohybu odpadů, navíc také obsahuje úpravu tichého souhlasu, postupu před

---

²⁹ *Rotterdamská úmluva o postupu předchozího souhlasu pro určité nebezpečné chemické látky a pesticidy v mezinárodním obchodu* z roku 1998.

³⁰ *Stockholmská úmluva o persistentních organických polutantech* z roku 2001.

³¹ Deklarace *Fututre We Want*, bod 89.

³² Deklarace *Fututre We Want*, bod 214.

³³ Deklarace *Fututre We Want*, bod 215.

³⁴ Deklarace *Fututre We Want*, bod 218.

udělením souhlasu a také lhůty pro schvalovací proces.³⁵ Kontrolní systém OECD je založen na dvou režimech – režim zelené kontroly pro odpady, které představují minimální riziko pro lidské zdraví a životní prostředí, a tedy nejsou podrobeny žádným bližším kontrolám; a režim žluté kontroly pro odpady, které riziko představují, a proto je jejich důkladná kontrola odůvodnitelná.³⁶

1.2. Právní úprava Evropské unie

Již od počátků Evropského hospodářského společenství patřilo odpadové hospodářství mezi jeho priority. Prvním pokusem o evropskou úpravu přeshraniční přepravy odpadů byla směrnice Rady 84/631/EHS ze dne 6. prosince 1984 o dozoru a kontrole přeshraniční přepravy nebezpečného odpadu v Evropském společenství. Ta vyžadovala předchozí oznámení zúčastněným zemím, což umožňovalo vznesení námitek vůči konkrétní přepravě. Vzhledem k následnému mezinárodnímu vývoji a nedostačující komunitární legislativě, která upravovala pouze přepravu nebezpečného odpadu nikoliv odpadu obecně, předložila Evropská komise (dále jako „Komise“) v roce 1990 vlastní návrh nařízení o přepravě odpadů. Je třeba podotknout, že Komise se za účelem unifikace první úpravy rozhodla místo směrnice vydat nařízení, jelikož k transpozici a implementaci předcházející směrnice v některých členských státech buď vůbec nedošlo, nebo k ní došlo s velkou časovou prodlevou³⁷. Basilejská úmluva a Rozhodnutí OECD tvořily základní pilíře výsledného nařízení Rady (EHS) č. 259/93 o dozoru nad přepravou odpadů v rámci Evropského společenství, do něj a z něj a o její kontrole. Nicméně z důvodu přijetí nových příloh Basilejské úmluvy zavádějících Seznamy odpadů a změny Rozhodnutí OECD nastala znovu nutnost upravit tehdejší komunitární úpravu, aby byl zachován soulad s těmito dokumenty.

V rámci Šestého akčního programu EU pro životní prostředí platného pro období let 2001 až 2010 byla stanovena jako jedna z priorit právě oblast hospodaření a nakládání

---

³⁵ Rozhodnutí OECD. Dostupné z: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0266>

³⁶ Trinomics: Study supporting the evaluation of Regulation (EC) No 1013/2006 on shipments of waste [online]. ISBN: 978-92-76-04115-3, str. 15. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/926420bc-8284-11e9-9f05-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>

³⁷ Trinomics: Study supporting the evaluation of Regulation (EC) No 1013/2006 on shipments of waste, cit. dílo, str. 15.

s odpady, avšak k naplnění této priority bylo potřeba upravit stávající legislativu, popřípadě vytvořit legislativu novou. Došlo tedy k přijetí nové rámcové úpravy, a to směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES, o odpadech (dále jako „směrnice o odpadech“), a především k přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1013/2006/ES, o přeshraniční přepravě odpadů (dále jako „Nařízení“), které je základním právním předpisem právě pro tuto oblast a vztahuje se na téměř všechny druhy odpadů přepravované všemi dopravními prostředky, tedy vozidly, vlaky, loděmi a letadly. V nařízení jsou implementovány požadavky, které obsahuje jak Rozhodnutí OECD, tak Basilejská úmluva včetně Zákazového dodatku, který tedy v rámci Evropské unie platil více než deset let před svým vstupem v platnost. Nařízení také obsahuje další ustanovení týkající se přepravy odpadů do zemí Evropského sdružení volného obchodu a zemí OECD, které nejsou součástí Evropské unie. Od svého přijetí prošlo třinácti novelizacemi - ačkoliv jeho původní cíle stále zůstávají jádrem celého předpisu, bylo nutné nařízení upravit ve snaze vyřešit nedostatky zjištěné při jeho aplikaci, především posílit kontrolní systém členských států a stanovit minimální požadavky na prováděné kontroly.

Evropská Komise má na základě Nařízení pravomoc vydávat prováděcí právní akty,³⁸ z nichž nejvýznamnější je nařízení č. 1418/2007 o vývozu některých odpadů určených k využití, které jsou uvedeny v příloze III nebo IIIA nařízení č. 1013/2006, do některých zemí, na které se nevztahuje Rozhodnutí OECD o kontrole pohybů odpadů přes hranice. Toto nařízení pak ve svých přílohách stanovuje postupy právě při vývozu výše zmíněných odpadů. Komise na základě pravomoci jí svěřené čl. 37 Nařízení zaslala každé zemi, na kterou se nevztahuje Rozhodnutí OECD, písemnou žádost o písemné potvrzení o: i) možnosti vyvážení odpadů v příloze III nebo IIIA Nařízení, jejichž vývoz není dle tohoto nařízení zakázán, a to za účelem využití a ii) kontrolním postupem, který by daná země vůči takovému odpadu případně uplatňovala. Tyto informace Komisi prve poskytlo 44 zemí³⁹, u zbývajících, které tyto informace neposkytly, se postupuje dle domněnky, že uplatňují postup předchozího písemného oznámení a souhlasu.

Přístup Evropské unie k dovozu a vývozu odpadů je založen na čtyřech základních zásadách⁴⁰. První zásadou je, že odpad určený k odstranění je považován za větší zátěž

---

³⁸ Nařízení čl. 37 odst. 1.

³⁹ Preambule nařízení Komise č. 1418/2007.

⁴⁰ European Environment Agency Report: *Waste without borders in the EU?*, str. 6 [online]. ISBN: 978-92-9167-986-7. DOI 10.2800/14850

pro životní prostředí než odpad určený k dalšímu využití. Ve směrnici o odpadech je proto stanoveno, že Evropská unie musí být soběstačná, co se týče kapacity zařízení pro odstraňování odpadů, členské státy musí tento cíl podporovat, a to podněcováním k vytváření sítě národních skládek či jiných zařízení k odstranění odpadu.⁴¹ Další zásadou, tzv. zásadou blízkosti, je, že odpad by měl být odstraňován v nejbližším vhodném zařízení. Třetí zásada je promítnuta do snahy, aby využitelné odpady spadaly pod méně omezující regulaci a mohly být přepravovány bez větších obtíží v rámci Evropské unie, ačkoliv u nebezpečných a jiných zvláště stanovených druhů odpadů je třeba dodržovat zvláštní postupy. A poslední zásada spočívá v zákazu vývozu nebezpečného odpadu k dalšímu využití z Evropské unie do zemí, které nejsou členy OECD, a to z toho důvodu, že tyto země často nemají dostatečnou kapacitu ve vhodných zařízeních. Všechny tyto zásady byly promítnuty právě do nařízení č. 1013/2006.

Ačkoliv priority Šestáho akčního programu EU byly s ohledem na přeshraniční přepravu odpadů naplněny, Sedmý akční program na období 2013-2020 stanovuje ve svém prioritním cíli č. 2, podle něhož má být dosaženo změny Unie v zelené a konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství, které účinně využívá své zdroje, mimo jiné dílčí cíl v plné míře provést právní předpisy Unie o odpadech, především při uplatňování hierarchie způsobů nakládání s odpady v souladu se směrnicí o odpadech, což má mít za výsledek vymýcení nezákonné přepravy odpadů, a to díky jejímu přísnému monitorování.⁴²

1.3. Právní úprava České republiky

Národní právní úprava je založena na a významně ovlivněna mezinárodními a evropskými předpisy zmíněnými výše, tedy především Basilejskou úmluvou, Rozhodnutím OECD a také legislativou EU. Prvním zákonem regulujícím odpadové hospodářství a nakládání s odpady na našem území po roce 1989 byl zákon č. 238/1991 Sb., o odpadech, který spolu se zákonem č. 311/1991 Sb., o státní správě v odpadovém hospodářství, a zákonem č. 62/1992 Sb., o poplatcích za uložení odpadů představoval snahu zákonodárců systematicky vyřešit jednotlivé aspekty nakládání s odpady. Zákon o

---

⁴¹ Bod 32 Preambule směrnice o odpadech.

⁴² Bod 43, viii) Sedmého akčního plánu EU.

odpadech z roku 1991 neobsahoval rozsáhlou úpravu přeshraniční přepravy odpadů, avšak vycházel z právní úpravy Evropského společenství a Basilejské úmluvy vzhledem k předpokladu, že k ní ČSFR v nejbližší době přistoupí, a kladl si za cíl ochranu lidského zdraví a životního prostředí před škodlivými vlivy vzniku a nakládání s odpady.⁴³ Stejně jako současný zákon o odpadech zakazoval dovoz odpadu na území ČSFR za účelem jeho zneškodnění, avšak tento zákaz neplatil za splnění čtyř podmínek: i) dovoz odpadu byl uskutečněn v souladu se smlouvou o poskytnutí ověřené technologie pro zneškodňování odpadů ČSFR, která odpovídá světové úrovni vědy a techniky; ii) tato technologie je na území ČSFR uvedena do trvalého provozu; iii) všechny dovezené odpady budou zneškodněny a zároveň dojde ke snížení stupně nebezpečnosti nebo množství podobných odpadů, které vzniknou v ČSFR a iv) příslušný orgán státní správy vydá souhlas s takovým dovozem, přepravou nebo skladováním.⁴⁴ Orgánem příslušným pro vydání takového povolení bylo dle zákona č. 311/1991 Sb., Ministerstvo životního prostředí.⁴⁵ Dovož odpadů určeného k využití jakožto druhotné suroviny zákon připouštěl pouze v případě, že k tomu příslušný orgán státní správy České republiky nebo Slovenské republiky dá souhlas a nebudou tím dotčeny žádné zvláštní předpisy.⁴⁶ Stejně tak tomu bylo v případě tranzitu odpadů přes území ČSFR.⁴⁷ Vývoz nebezpečného odpadu byl povolen pouze při souhlasu příslušného orgánu místa určení, tranzitu a též místa odeslání a v případě jejich navrácení zpět byl vývozce povinen zajistit na své náklady jejich zneškodnění.⁴⁸ Zákon taxativně vymezoval, kdo je účastníkem řízení o udělení souhlasu či jeho odnětí, a to pouze „*právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, která žádá o udělení souhlasu nebo které se souhlas odnímá*“⁴⁹. Souhlas k dovozu, vývozu a k tranzitu odpadu obsahoval podmínky a dobu, na kterou byl udělen. V případě, kdy právnícká osoba či fyzická osoba oprávněná k podnikání porušila povinnosti stanovené zákonem nebo podmínky obsažené v souhlasu s přepravou, bylo možné jí souhlas odebrat.⁵⁰

---

⁴³ Důvodová zpráva k zákonu č. 238/1991 Sb., o odpadech.

⁴⁴ § 3 odst. 4 zákona č. 238/1991 Sb., o odpadech.

⁴⁵ § 2 písm. c), d), e) a f) zákona č. 311/1991 Sb., o státní správě v odpadovém hospodářství.

⁴⁶ § 3 odst. 5 zákona č. 238/1991 Sb., o odpadech.

⁴⁷ § 3 odst. 7 zákona č. 238/1991 Sb., o odpadech.

⁴⁸ § 3 odst. 6 zákona č. 238/1991 Sb., o odpadech.

⁴⁹ § 3 odst. 9 zákona č. 238/1991 Sb., o odpadech.

⁵⁰ § 3 odst. 8 zákona č. 238/1991 Sb., o odpadech.

Zákon č. 125/1997 Sb., o odpadech byl po čtyřech letech účinnosti zrušen a nahrazen zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech (dále jako „ZODp“, „zákon o odpadech“ nebo „odpadový zákon“), jenž vstoupil v platnost 1. ledna 2002. Důvody k přijetí nového zákona byly zjištěné vady v předchozím zákoně, které bránily jeho účinné aplikaci v praxi, a především nutnost harmonizace právních předpisů ČR s předpisy Evropského společenství.⁵⁸ Zákon č. 125/1997 Sb., o odpadech sice z evropských předpisů vycházel, avšak byla zjištěna řada nepřesností a rozdílů, které bylo nutné před vstupem do Evropské unie odstranit. V zákoně č. 185/2001 Sb., o odpadech byla v době jeho přijetí problematika přeshraniční přepravy odpadů řešena komplexně a plně v souladu s právní úpravou EU. Po vstupu do EU byla tato část úpravy ze zákona vypuštěna s odkazem na přímo použitelný předpis EU a v současné době obsahuje především procesní úpravu řízení o vydání souhlasu s přeshraniční přepravou odpadů. Vyhláška č. 374/2008 Sb., o přepravě odpadů a o změně vyhlášky č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů), ve znění pozdějších předpisů vydaná Ministerstvem životního prostředí pak stanovuje rozsah požadovaných dokumentů a informací k jednotlivým druhům přeprav.

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech byl v důsledku neustálého vývoje právní úpravy na evropské úrovni novelizován již více než čtyřicetkrát⁵⁹, a stává se tak nepřehledným a komplikovaným předpisem, jež je potřeba kompletně zrevidovat. V prosinci 2019 byl Poslanecké sněmovně předložen vládní návrh nového zákona o odpadech, který se v době uzavření rukopisu nachází ve třetím čtení. V návrhu nového zákona bylo vzhledem k přeshraniční přepravě odpadů zachováno znění zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech s výjimkou některých ustanovení, které se návrh snaží po zkušenosti s aplikací v praxi zpřesnit – jde například o výčet důvodů, kdy může ministerstvo vznést námitku proti oznámené přeshraniční přepravě, nebo znění podmínek pro zajištění finanční záruky nebo pojištění.⁶⁰ Návrh zákona také nově stanovuje, že v případech přeshraniční přepravy odpadů se v pochybnostech, zda je věc odpadem, nepřihlíží k rozhodnutí krajského úřadu,

---

⁵⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 185/2001 Sb., o odpadech.

⁵⁹ Poslední novelizace byla provedena zákonem č. 45/2019 Sb., a nabyla účinnosti 1. ledna 2020.

⁶⁰ Důvodová zpráva k novému vládnímu návrhu zákona o odpadech.

nýbrž se použije úprava v Nařízení č. 1013/2006, tedy v případě pochybností se s dotyčným materiálem nakládá jako s odpadem.⁶¹

---

⁶¹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 28 odst. 1.

2. Východiska právní úpravy

2.1. Základní pojmy

2.1.1. Odpad

Nejzásadnější otázkou, kterou je potřeba si při přepravě odpadů zodpovědět, je, zdali je přepravovaná věc skutečně odpadem. V zákoně o odpadech je odpad definován jako „každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit“⁶². Tato definice je přejata z evropské úpravy, která za odpad považuje „jakoukoliv látku nebo předmět, kterého se držitel zbavuje nebo má v úmyslu se zbavit nebo se od něho požaduje, aby se jich zbavil.“⁶³ Aby se movité věci daly považovat za odpad, musí tedy splňovat alespoň jedno ze tří kritérií uvedených v zákoně, a to buď se jich osoba musí zbavovat, nebo musí mít úmysl se jich zbavit, což jsou subjektivní kritéria spjatá s danou osobou, či má povinnost se jich zbavit. Poslední z uvedených kritérií je objektivní a není závislé na vůli osoby.⁶⁴ Povinnost zbavit se věci nastává tehdy, není-li věc již používána ke svému účelu a ohrožuje životní prostředí⁶⁵, případně byla vyřazena na základě zvláštního předpisu.⁶⁶

Ačkoliv je definice odpadu postavena na výrazu „zbavit se“, směrnice o odpadech tento výraz vůbec nedefinuje. Zákon o odpadech uvádí, že ke „zbavování se odpadu dochází vždy, kdy osoba předá movitou věc k využití nebo odstranění ve smyslu tohoto zákona nebo předá-li ji osobě oprávněné ke sběru nebo výkupu odpadů podle tohoto zákona bez ohledu na to, zda se jedná o bezúplatný nebo úplatný převod.“⁶⁷ Jde tedy například o vhození odpadu do kontejneru na odpad nebo o odvezení odpadu do sběrného dvora. Zákon o odpadech také předpokládá úmysl zbavit se movité věci, pokud zaniklo její účelové určení⁶⁸ a zakládá povinnost se jí zbavit, pokud není používána k původnímu účelu a ohrožuje životní prostředí.⁶⁹

---

⁶² § 3 odst. 1 Z Odp.

⁶³ Článek 3 směrnice o odpadech.

⁶⁴ DAMOHORSKÝ, M. a kol., Právo životního prostředí, cit. dílo, str. 432

⁶⁵ MALČEKOVÁ, Hana a Vlastimil ŠIMEK. *Průvodce odpadovým hospodářstvím: praktická příručka*. Praha: Linde Praha, 2014. Str. 17. Praktická právní příručka. ISBN 978-80-7201-905-2.

⁶⁶ § 3 odst. 4 Z Odp.

⁶⁷ § 3 odst. 2 Z Odp.

⁶⁸ § 3 odst. 3 Z Odp.

⁶⁹ § 3 odst. 4 Z Odp.

Vymezení je tedy široké, a to kvůli snaze eliminovat mezery v definici z důvodu ochrany životního prostředí. Toto široké vymezení ovšem bohužel vede k nejednoznačnosti a vzniku sporů ohledně povahy movité věci a s tím k souvisejícímu snižování právní jistoty osob, jichž se zákon o odpadech dotýká.⁷⁰

Dle zákona o odpadech je v případě pochybností, zda je movitá věc odpadem, či nikoliv, k rozhodnutí příslušný krajský úřad.⁷¹ Nařízení č. 1013/2006 obsahuje odlišnou úpravu. V případě, kdy se orgány místa odeslání a místa určení nemohou shodnout na řešení otázky, zdali přepravovaná věc je odpadem, tak se s věcí jako s odpadem nakládá, a to v důsledku dodržování zásady předběžné opatrnosti. Tato zásada je modifikací principu prevence, ukládá počítat s nejhorsí možnou variantou z těch, které mohou nastat⁷² a slouží k odůvodnění opatření k ochraně životního prostředí v případech, kdy nelze předem s jistotou na základě vědeckých poznatků určit kauzální vztah mezi možným rizikem a skutečným poškozením.⁷³

Otázkou výkladu pojmu odpad se opakovaně zabývá také Soudní dvůr Evropské unie (dále jako „SDEU“), který zdůrazňuje, že definici odpadu je potřeba vykládat široce, aby byla v souladu s cílem směrnice o odpadech a s čl. 191 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, který zdůrazňuje vysokou úroveň ochrany životního prostředí jakožto cíl evropské politiky v této oblasti. Evropská komise proto na základě četných rozhodnutí SDEU⁷⁴ vydala pokyny, kterými se mají orgány členských zemí řídit v případě sporných situací.⁷⁵ SDEU zdůrazňuje, že záleží na konkrétních faktických okolnostech, aby bylo určeno, zda materiál je či není odpadem, a proto musí příslušné orgány rozhodovat případ od případu. V případě *Palin Granit*⁷⁶ SDEU stanovil test, kterým musí materiál, jenž není vyráběn záměrně během výrobního procesu (tzv. výrobní reziduum) projít, aby byl považován za vedlejší produkt a nikoliv za odpad. Tato zkouška spočívá ve třech podmínkách, které musí být kumulativně splněny, a to: 1) další využití materiálu není

---

⁷⁰ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8041-6, str. 455.

⁷¹ § 3 odst. 8 Z Odp.

⁷² DAMOHORSKÝ, M. a kol., *Právo životního prostředí*, cit. dílo, str. 53.

⁷³ Tamtéž, str. 163.

⁷⁴ Např. rozsudek SDEU C-304/94 *Tombesi* ze dne 25.06.1997, rozsudek SDEU C-9/00 *Palin Granit* ze dne 18.04.2002, rozsudek SDEU C-1/03, *Van de Walle a ostatní* ze dne 07.09.2004.

⁷⁵ Sdělení Komise Radě a Evropskému Parlamentu o Interpretacním sdělení o odpadech a vedlejších produktech, KOM (2007) 59 v konečném znění. [online] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0059&from=EN>

⁷⁶ Rozsudek SDEU C-9/00.

pouze možné, ale jisté, 2) látku lze využít bez dalšího zpracování před použitím, a 3) výroba látky je součástí nepřetržitého výrobního procesu. Pokud jsou všechny tři podmínky splněny, pak materiál není odpadem nýbrž vedlejším produktem. Mimoto musí být užití, k němuž je vedlejší produkt určen, zákonné.⁷⁷

2.1.2. Nebezpečný odpad

Odpady se dále dělí na dvě kategorie, a to na odpady nebezpečné a na odpady ostatní⁷⁸. Nebezpečným odpadem je podle § 4 odst. 1 písm. a) odpadového zákona takový odpad, který vykazuje jednu či více nebezpečných vlastností uvedených v nařízení Komise č. 1357/2014, kterým byla nahrazena příloha III směrnice o odpadech. Nebezpečnou vlastností může být například výbušnost, hořlavost, toxicita, infekčnost či karcinogenita. Těmto odpadům je třeba věnovat zvýšenou pozornost, a to především při jejich vzniku, transportu nebo odstraňování, jelikož mohou poškozovat lidské zdraví či životní prostředí. Zařazení do kategorie nebezpečných odpadů probíhá na základě § 6 odst. 1 zákona o odpadech v případech, kdy odpad: *a) vykazuje alespoň jednu z nebezpečných vlastností uvedených v příloze přímo použitelného předpisu Evropské unie o nebezpečných vlastnostech, b) je uveden v Katalogu odpadů jako nebezpečný odpad, nebo c) je smíšen nebo znečištěn některým z odpadů uvedených v Katalogu odpadů jako nebezpečný.*“

2.1.3. Využití a odstraňování odpadů

Další zásadní definicí je definice pojmů využití a odstranění odpadů, jelikož právě díky následné činnosti s odpady, která je rozhodným faktorem, se aplikují různé režimy na přeshraniční přepravu odpadů.

Využitím odpadu se dle § 4 odst. 1 písm. r) zákona o odpadech rozumí „*činnost, jejímž výsledkem je, že odpad slouží užitečnému účelu tím, že nahradí materiály používané ke konkrétnímu účelu, a to i v zařízení neurčeném k využití odpadů podle § 14 odst. 2, nebo že je k tomuto konkrétnímu účelu upraven*“. Tato definice odpovídá definici uvedené ve směrnici o odpadech. V hierarchii způsobů nakládání s odpady spadá využití

---

⁷⁷ Sdělení Komise Radě a Evropskému Parlamentu o Interpretacním sdělení o odpadech a vedlejších produktech, KOM (2007) 59 v konečném znění, cit. dílo, str. 7.

⁷⁸ DAMOHORSKÝ, M. a kol., Právo životního prostředí, cit. dílo, str. 432

do třetího a čtvrtého bodu, tedy recyklace a jiné využití odpadů⁷⁹. Způsoby využití pak nalezneme v příloze č. 3 zákona o odpadech, která uvádí různé druhy využití, a to jak materiálové, které má před jiným využitím přednost, a energetické, tedy užitím odpadu jakožto paliva. Tyto způsoby jsou převzaty ve svém demonstrativním výčtu způsobů využití odpadu z přílohy II směrnice o odpadech.

Energetickému využití odpadů se věnoval také Nejvyšší správní soud (dále jako „NSS“), který v rozsudku č.j. 2 As 44/2007 - 212 ze dne 31. 10. 2008 stanovil čtyři pravidla, k jejichž kumulativnímu splnění musí dojít, aby byla přeprava odpadů považována za přepravu odpadu určeného právě k energetickému využití. NSS jako první podmínku uvádí nutnost hlavního účelu, kterým musí být výroba energie, a to za předpokladu, že odpad nahradí primární zdroj energie, který by jinak musel být k takovému účelu použit. Další podmínkou je, že spotřebovaná energie musí být menší než energie generovaná a získaná z takového využití s tím, že přebytek této energie musí být dále efektivně využit a to buď formou tepla či elektřiny. Třetí podmínka ukládá povinnost spotřebování větší části odpadu a zpracování a využití větší části energie. Poslední podmínka pak říká, že odpad po vlastním zapálení nemá potřebovat ke spalování další podpůrné palivo, a určuje, že vzniklé teplo má být použito pro potřebu osoby, která jej spaluje, či dalších osob nebo jako palivo či jako přídatné palivo v zařízeních na výrobu energie. To vše za splnění podmínek, které ukládají právní předpisy o ochraně ovzduší. NSS taktéž dodává, že po přijetí oznámení o přeshraniční přepravě příslušným orgánem je potřeba z důvodu komplexního posouzení přihlídnout k účelu zařízení, v němž má dojít k následnému využití.

Na rozdíl od využití je odstraňování odpadů v hierarchii způsobů nakládání s odpady uvedeno až na posledním místě, mělo by se tedy k němu přistupovat pouze v případě, že odpad nelze již nijak využít. Směrnice o odpadech vysvětluje pojem odstranění odpadu jako *„jakoukoliv činnost, která není využitím odpadu, a to i v případě, že vedlejším důsledkem této činnosti je znovuzískání látek nebo energie“*, jedná se tedy o negativní vymezení. V příloze I směrnice pak nalezneme demonstrativní výčet možných způsobů odstraňování odpadů. Zákon o odpadech ve svém § 4 odst. 1 písm. v) uvádí totožnou

---

⁷⁹ § 9a odst. 1 ZOdp.

definici jako směrnice a přejímá také ve své příloze č. 4 demonstrativní výčet způsobů odstraňování.

2.1.4. Zařízení

Přestože Nařízení pojem zařízení ve svých ustanoveních používá, jeho definici nenalezneme v něm, ale ve vnitrostátním předpise, tedy v zákoně o odpadech. Dle tohoto zákona se zařízením rozumí „*technické zařízení, místo, stavba nebo část stavby*“.⁸⁰ Zákon o odpadech dále stanovuje, že s odpady lze nakládat jen v zařízeních, která jsou k tomu dle zákona určena, pokud zákon nestanoví jinak⁸¹. Dle § 12 odst. 3 zákona o odpadech je k převzetí odpadu oprávněna pouze právnická osoba či fyzická osoba s oprávněním k podnikání, která je provozovatelem zařízení k využití, odstranění, sběru nebo výkupu odpadu, k jejichž provozování je potřeba souhlas s jejich provozem a provozním řádem, který uděluje místně příslušný krajský úřad.⁸² Mimoto tento odstavec také umožňuje, aby odpad převzal provozovatel zařízení, které sice není určeno k nakládání s odpady, ale může je využívat při dodržení požadavků pro vstupní suroviny⁸³, dále provozovatel zařízení ke sběru, výkupu nebo využívání biologicky rozložitelných odpadů a v případě dodržení povinností dle § 17 také obec. Výše zmíněné ale neplatí v případě převzetí nezbytného množství vzorků odpadů k rozborům, zkouškám a analýzám pro zjištění skutečných vlastností a splnění požadavků pro převzetí odpadů do zařízení, a pro účely vědy a výzkumu či jiné účely, které nejsou nakládáním s odpady dle zákona o odpadech.⁸⁴

2.1.5. Barevné seznamy odpadů

Režim přepravy odpadů je mimo faktorů zmiňovaných výše ovlivňován také zařazením odpadu do jednoho z tzv. barevných seznamů odpadů. Ty zavedlo Rozhodnutí OECD a využívá je i Nařízení. To rozděluje odpady do dvou seznamů, Zeleného a Žlutého, a to podle jejich nebezpečnosti. Odpady zařazené do Zeleného seznamu jsou považovány z hlediska svého zpracování a dopadu na životní prostředí za relativně neproblematické a při jejich přepravě za účelem využití není nutné žádat o souhlas příslušné orgány, nespadají tedy do režimu předchozího písemného oznámení a souhlasu.

---

⁸⁰ § 4 odst. 1 písm. f) Z Odp.

⁸¹ § 12 odst. 2 Z Odp.

⁸² § 14 odst. 1 Z Odp.

⁸³ V tomto případě jde například o výrobu papíru.

⁸⁴ § 12 odst. 3, poslední věta Z Odp.

Nařízení definuje Zelený seznam ve své příloze III, a to pomocí odkazu na přílohu IX Basilejské úmluvy a vlastním výčtem dalších odpadů, a dále pak přílohou IIIA, která obsahuje seznam směsí odpadů, jež mohou být přepravovány stejně jako odpady zařazené do Zeleného seznamu. Příloha IIIB pak obsahuje odpady, které nejsou uvedeny v příloze IX Basilejské úmluvy, nicméně uvnitř Evropské unie je možné je také přepravovat za stejných podmínek jako odpady ze Zeleného seznamu. Žlutý seznam definuje Nařízení v příloze IV, a to opět pomocí odkazu na přílohy II a VIII Basilejské úmluvy a výčtem odpadů v části II této přílohy. K jejich přepravě je využíván přísnější režim předchozího písemného oznámení a souhlasu.

Kromě těchto příloh s barevnými seznamy odpadů obsahuje Nařízení také přílohu V, která stanovuje seznam odpadů, jejichž vývoz je zakázán podle čl. 36 Nařízení, a je rozdělena na tři části. První část je dále rozdělena do dvou oddílů, kdy seznam A uvádí odpady, které Basilejská úmluva podle čl. 1 bodu 1) písm. a) označuje za nebezpečné, a vztahuje se tedy na ně zákaz vývozu; seznam B pak obsahuje odpady, na které se výše zmíněný článek Basilejské úmluvy nevztahuje.⁸⁵ Na odpady uvedené v seznamu B se bude vztahovat zákaz vývozu pouze v případě, pokud budou znečištěny jiným materiálem, a to v takové míře, že riziko spojené s nebezpečnou vlastností takových materiálů zvyšuje riziko ohrožení natolik, že je záhodno řídit se postupem předchozího písemného oznámení a souhlasu, nebo že znečištění zabraňuje odpady dále využít způsobem šetrným k životnímu prostředí.⁸⁶ Druhá část obsahuje odpady uvedené v příloze rozhodnutí č. 2000/532/ES, kterým se stanovuje seznam odpadů, a třetí část obsahuje odpady uvedené v příloze II Basilejské úmluvy a odpady z dodatku 4 části II Rozhodnutí OECD. Tyto části se použijí pouze v případě, že nelze použít část první.⁸⁷

Nařízení svěřuje Komisi přenesenou pravomoc ke změně těchto příloh⁸⁸, a to na dobu pěti let od 17. července 2014 s možností automatické prodloužení o stejné období, pokud proti tomu nejpozději tři měsíce před koncem tohoto období nevysloví námitku Evropský parlament či Rada. Oba tyto orgány mají také možnost tuto pravomoc kdykoliv zrušit.⁸⁹

---

⁸⁵ Nařízení č. 1013/2006, příloha V, Úvodní poznámky, bod 2.

⁸⁶ Nařízení č. 1013/2006, příloha V, Úvodní poznámky, bod 3.

⁸⁷ Nařízení č. 1013/2006, příloha V, Úvodní poznámky, bod 2.

⁸⁸ Nařízení č. 1013/2006, čl. 58 odst. 1.

⁸⁹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 58a.

V české právní úpravě barevné seznamy odpadů nenalezneme. Na základě zmocnění v zákoně o odpadech stanovilo Ministerstvo životního prostředí svou vyhláškou č. 93/2016 Sb. tzv. Katalog odpadů.⁹⁰ Ten provádí ve své příloze podrobné rozřazení odpadů do 20 základních skupin, jež se následně dělí na jednotlivé druhy odpadů. Dle tohoto rozdělení pak dochází ke specifickému nakládání s každým jednotlivým druhem odpadu. V případě, kdy odpad nelze jednoznačně zařadit ani do jedné skupiny dle Katalogu odpadů, podá příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností návrh, na jehož základě odpad zařadí Ministerstvo životního prostředí.⁹¹

2.1.6. Přeprava a nedovolená přeprava

Přeprava je jedním ze způsobů nakládání s odpady a v Nařízení je definována jako doprava odpadů určených k využití nebo odstranění, kdy dopravou je myšlen veškerý převoz odpadů po silnici, železnici, letecky, či lodní dopravou po moři nebo vnitrozemských vodních cestách.⁹² Tato doprava je plánována nebo se uskutečňuje buď mezi dvěma různými zeměmi, nebo mezi zemí a specifickou oblastí.⁹³

Nařízení pak také v čl. 2 odst. 35 definuje pojem nedovolené přepravy, kterou je myšlena veškerá přeprava, která se uskutečňuje bez oznámení všem dotčeným orgánům, bez souhlasu těchto orgánů, se souhlasem příslušných orgánů, který byl ovšem padělán, či byl získán uvedením nesprávných údajů nebo podvodem, nebo způsobem, který ve formuláři oznámení či průvodním dokladu není výslovně uveden. Dále pak také veškerá přeprava, která by měla za následek využití či odstranění přepravovaného odpadu v rozporu s unijními či mezinárodními předpisy, nebo přeprava, která je v jednotlivých člancích Nařízení výslovně zakázána⁹⁴, tedy například vývoz odpadů k odstranění do zemí Evropského sdružení volného obchodu (dále jako „ESVO“) či vývoz veškerých odpadů do Antarktidy.

---

⁹⁰ § 5 odst. 3 písm. a) Z Odp.

⁹¹ § 5 odst. 2 Z Odp.

⁹² Nařízení č. 1013/2006, čl. 2 odst. 33.

⁹³ Dle čl. 2 odst. 34 Nařízení se jedná například o zámořské země, území, které podle mezinárodního práva není součástí žádné země, Antarktidu atd.

⁹⁴ Jedná se o články 34, 36, 39, 40, 41 a 43 Nařízení.

2.2. Působnost relevantní právní úpravy

Přeshraniční přeprava odpadů je především upravena předpisy unijního práva. Český zákon o odpadech sice obsahuje také pasáž věnující se přeshraniční přepravě odpadů, ta ale slouží především k implementaci unijních předpisů. Důležitým ustanovením českého zákona je § 54, který v odstavci jedna reflektuje zásadu blízkosti, a tedy stanovuje, že odpad vzniklý v České republice se přednostně odstraňuje na našem území. Dále v odst. 2 zakazuje dovoz odpadů ze zahraničí do České republiky za účelem odstranění, vyjma odpadů vzniklých v sousedních státech v důsledku živelních pohrom či za stavu nouze.

Nařízení pak upravuje svou působnost hned v článku 1, kde stanovuje, že se vztahuje na přepravu odpadů mezi členskými státy Společenství, v rámci Společenství nebo tranzitem přes třetí země, dále také na odpady dovážené do Společenství ze třetích zemí a vyvážené ze Společenství do třetích zemí a v neposlední řadě se vztahuje také na tranzit přes území Společenství z třetí země do třetí země.

Tento pozitivní výčet je ve stejné článku doplněn negativním vymezením, tedy v jakých případech se působnost nařízení vylučuje. Jedná se o: 1) vykládku odpadů na pobřeží, které vznikly běžným provozem lodí a těžebních plošin, pokud se na tyto odpady vztahuje Mezinárodní úmluva o zabránění znečištění z lodí (tzv. Úmluva MARPOL 73/78); 2) odpad vzniklý v motorových vozidlech a vlacích, na palubě letadel a lodí, dokud není vyložen za účelem odstranění či využití⁹⁵; 3) přepravu radioaktivních odpadů, tedy materiálů, které obsahují radionuklidy, či jsou jimi kontaminovány a nepředpokládá se u nich další využití⁹⁶; 4) přepravu, na kterou se vztahují požadavky pro schválení podle nařízení č. 1774/2002, kterým se stanovují hygienická pravidla týkající se vedlejších živočišných produktů, které nejsou určeny k lidské spotřebě; 5) přepravu odpadů uvedených v čl. 2 odst. 1 písm. b) bodech ii), iv) a v) směrnice 2006/12/ES⁹⁷, pokud se

---

⁹⁵ Této problematice se věnuje rozsudek SDEU ve věci C-689/17 ze dne 16.05.2019, kde německý zemský soud pokládal předběžnou otázku, zdali se za odpad vzniklý na palubě lodí považuje též odpadní voda, kaly a kovový šrot, které vznikly při hašení požáru, jež vypukl na palubě lodí. SDEU uvedl, že v tomto případě se na takový odpad Nařízení skutečně nepoužije a uplatní se výjimka uvedená v čl. 1 odst. 3 písm. b). Nařízení nijak blíže nespecifikuje, jakým způsobem má odpad na palubě vzniknout, zda musí jít o odpad z běžného provozu či odpad vzniklý právě z havárie. SDEU zdůrazňuje, že výjimka se na takto vzniklý odpad použije do chvíle, kdy odpad loď opustí za účelem využití nebo odstranění.

⁹⁶ Nařízení odkazuje na definici dle směrnice Rady 92/3/Euroatom, čl. 2.

⁹⁷ Tuto směrnici pak nahradila Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/2008, o odpadech a o zrušení některých směrnic.

na tuto přepravu již vztahují jiné právní předpisy Společenství; 6) přepravu odpadů do Společenství z Antarktidy, která je v souladu s požadavky Protokolu o ochraně životního prostředí připojeného ke Smlouvě o Antarktidě z roku 1991; 7) dovoz odpadů vytvářený ozbrojenými silami nebo pomocnými organizacemi v krizových situacích nebo při operacích k nastolení nebo udržení míru do Společenství, pokud jsou přepravovány přímo nebo nepřímo do země určené ozbrojenými silami. Dále je pak vyloučena přeprava CO₂ za účelem geologického ukládání v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/31/ES ze dne 23. dubna 2009 o geologickém ukládání oxidu uhličitého. Nařízení se nevztahuje také na lodě, které plují pod vlajkou členského státu, jež spadá do působnosti nařízení č. 1257/2013, o recyklaci lodí.⁹⁸

2.3. Aktéři přeshraniční přepravy odpadů

Při přepravě odpadů se setkáváme s řadou subjektů – soukromých fyzických a právnických osob, kterým relevantní právní úprava ukládá řadu povinností. Nejvýznamnějšími subjekty, které rozlišuje nařízení č. 1013/2006, jsou původce, oznamovatel a příjemce. Dále jsou součástí přeshraniční přepravy odpadů též příslušné orgány státní správy, které mají funkci kontrolní a dozorovou. Jedná se o příslušné orgány místa odeslání, určení a tranzitu (dále „dotčené příslušné orgány“, které si každý jednotlivý stát určuje sám.

2.3.1. Původce

Definici tohoto pojmu obsahuje jak Nařízení, tak zákon o odpadech, který za původce odpadu považuje právnickou osobu či fyzickou osobu oprávněnou k podnikání, při jejíž činnosti dochází ke vzniku odpadů, dále pak právnickou osobu či fyzickou osobu oprávněnou k podnikání, která provádí úpravu odpadů nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna povahy nebo složení odpadů, a dále pak obec od okamžiku, kdy fyzická osoba nepodnikající odevzdá odpad na místě k tomu určeném.⁹⁹ Na rozdíl od zákona o odpadech Nařízení rozlišuje ve své definici dva druhy původce, a to prvotního původce, jímž je myšlen kdokoliv, při jehož činnosti odpad vzniká, a pak nového původce, za kterého je považován kdokoliv, kdo předzpracovává, směšuje, či provádí

---

⁹⁸ Nařízení č. 1257/2013, článek 27.

⁹⁹ § 4 odst. 1 písm. x) Z Odp.

jinou činností, jejímž výsledkem je změna charakteru nebo složení odpadu.¹⁰⁰ Tedy na rozdíl od české právní úpravy může být dle Nařízení původcem též fyzická osoba nepodnikající.

2.3.2. Oznamovatel

Oznamovatel je klíčovou osobou Nařízení, jelikož se jedná o osobu, která se chystá přepravu odpadů provést, je povinna vyplnit a podat veškeré dokumenty vyžadované Nařízením při oznámení přepravy a je také povinna převzít odpad zpět, pokud nemůže být přeprava dokončena dle plánu.

Nařízení č. 1013/2006 rozlišuje dva druhy oznamovatele, a to oznamovatele v případě přepravy, která začíná v členském státě EU, a oznamovatele v případě dovozu či převozu odpadu, který nepochází z členského státu.

V prvním případě se musí jednat o fyzickou či právnickou osobu, která spadá pod jurisdikci daného členského státu, má v úmyslu provést nebo nechat provést přepravu odpadů a je jí uložena oznamovací povinnost. Takovou osobou pak může v uvedeném pořadí být i) prvotní původce, ii) oprávněný nový původce¹⁰¹, který provádí operace před přepravou iii) osoba oprávněná ke sběru odpadů, iv) registrovaný obchodník zplnomocněný jednou z osob uvedených v bodě i) až iii); v) registrovaný zprostředkovatel zplnomocněný jednou z osob uvedených v bodě i) až iii); vi) a pokud není žádná z osob již uvedených známá, pak držitel odpadu, tedy osoba, která má odpad v držení nebo nad ním má právní kontrolu.

V druhém případě se musí jednat o jakoukoliv fyzickou či právnickou osobu, která spadá pod jurisdikci země odeslání, jež zamýšlí provést, nechat provést či která již nechala provést přepravu odpadů a je i) osobou určenou podle práva země odeslání nebo ii) držitelem odpadu v době, kdy k vývozu došlo. Co se týče hierarchie oznamovatelů, má význam především z hlediska odpovědnosti za následky nedovolené přepravy odpadů.

---

¹⁰⁰ Nařízení č. 1013/2006, čl. 2 odst. 9.

¹⁰¹ Jde o osobu, která svou činností, například předzpracováním, směšováním, tříděním či jinou činností, způsobí změnu charakteru nebo složení odpadů.

2.3.3. Příjemce

Dalším důležitým subjektem je pak příjemce, kterým je buď osoba, či podnik, který spadá pod jurisdikci země určení, jemuž je odpad přepravován, a to buď k využití, či odstranění.¹⁰² Dle české úpravy pak půjde pouze o osoby právnické či fyzické, jež jsou oprávněny k podnikání, které jsou provozovateli zařízení dle zákona o odpadech.¹⁰³

---

¹⁰² Nařízení č. 1013/2006, čl. 2 odst. 14.

¹⁰³ § 40 odst. 4 Z Odp.

3. Analýza platné právní úpravy

V této kapitole se budu věnovat platné právní úpravě přeshraniční přepravy odpadů na našem území. Tu v současné době nalezneme v nařízení č. 1013/2006, zákoně o odpadech č. 185/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů a v dalších prováděcích předpisech.

Nařízení rozlišuje čtyři druhy přeshraniční přepravy odpadů a to: i) přepravu odpadů mezi členskými státy EU, ii) vývoz odpadů z EU do třetích zemí, iii) dovoz odpadů do EU ze třetích zemí a iv) tranzit odpadů přes EU ze třetích a do třetích zemí. Nejpodrobněji je upravena přeprava mezi členskými státy EU, jejíž úprava se následně částečně používá na další typy přeprav.

Společným znakem všech přeprav je požadavek na původce, oznamovatele a ostatní osoby, které se na přepravě podílejí, aby nakládali s odpady takovým způsobem, aby nebylo ohroženo lidské zdraví, a způsobem šetrným k životnímu prostředí, a to během celé doby přepravy, ale také během využívání a odstraňování odpadů.¹⁰⁴ Toto se musejí příslušné orgány v EU snažit zajistit také při vývozu odpadů do třetích zemí a také při dovozu ze třetích zemí.¹⁰⁵ Vodítko, jak má takové šetrné nakládání s odpady vypadat, je uvedeno v příloze VIII Nařízení, které odkazuje na pokyny podle Basilejské úmluvy a další pokyny přijaté například OECD týkající se použitých a vyřazených osobních počítačů nebo Mezinárodní organizací práce týkající se zdraví a bezpečnosti při demontáži lodí.

Nařízení dále zakazuje směšování odpadů během jejich přepravy, a to od jejího zahájení po převzetí v zařízení k využití nebo odstranění.¹⁰⁶

3.1. Přeprava mezi členskými státy EU

Přepravou mezi členskými státy EU se zabývá Hlava II nařízení č. 1013/2006, která je rozdělena do šesti kapitol a tvoří největší část celého nařízení. Přeprava odpadů v rámci Společenství, ať už tranzitem přes třetí zemi, či bez takového tranzitu může podléhat třem

---

¹⁰⁴ Nařízení č. 1013/2006, čl. 49 odst. 1.

¹⁰⁵ Nařízení č. 1013/2006, čl. 49 odst. 2.

¹⁰⁶ Nařízení č. 1013/2006, čl. 19.

režimům přepravy: přeprava odpadu je zakázána (připomeňme, že zákon o odpadech zakazuje přepravu odpadů určených k odstranění do ČR), nebo je vyžadováno předchozí písemné oznámení a souhlas, či přeprava probíhá dle čl. 18, tedy se uplatní obecná informační povinnost a odpady musejí být vybaveny průvodním dokumentem, který označuje původce, dopravce a příjemce odpadu, jeho množství, druh a zařazení, uvádí datum přepravy a dotčené státy. Tento dokument musí provázet přepravu odpadů po celou její dobu.

Při přeshraniční přepravě odpadů mezi členskými státy EU Nařízení nezakazuje žádný typ přepravy, nechává toto na vlastní úpravě jednotlivých členských států, čehož ČR využila, jak bylo řečeno výše, zákazem dovozu odpadů určených k odstranění do ČR. Režim předchozího písemného oznámení a souhlasu se uplatní u všech odpadů určených k odstranění a těch odpadů určených k využití, které se nacházejí na Žlutém seznamu, a odpadů či jejich směsí, které nelze zařadit pod jednu položku v Zeleném či Žlutém seznamu, pokud jejich složení neztěžuje jejich využití způsobem šetrným k životnímu prostředí a jsou uvedeny v příloze IIIA. Režimu dle článku 18 pak podléhají odpady určené k využití, jestliže jejich množství překročí 20 kg¹⁰⁷ a jde o odpady či jejich směsi uvedené na Zeleném seznamu, avšak ne v případě kdy by tyto odpady byly znečištěny jinými materiály, a to tak, že je nelze využít způsobem šetrným k životnímu prostředí, nebo je v důsledku zvýšeného rizika vhodnější použít postup předchozího písemného oznámení a souhlasu.¹⁰⁸

3.1.1. Oznámení

Aby mohlo dojít k přeshraniční přepravě odpadů podle Hlavy II nařízení, je oznamovatel povinen v případě zamýšlené přepravy odpadu určeného k odstranění nebo využití podat předchozí písemné oznámení o zamýšlené přepravě u příslušného orgánu místa odeslání. V ČR to bude Ministerstvo životního prostředí (dále jen jako „ministerstvo nebo MŽP“). Toto oznámení se provádí pomocí formuláře tvořícího přílohu IA nařízení a průvodního dokladu uvedeného v příloze IB. Ty musí být podepsány oznamovatelem a prvotním původcem odpadu v případě, že se nejedná o tutéž osobu, nebo oprávněným novým původcem, či osobou oprávněnou ke sběru odpadů, která

---

¹⁰⁷ V případě přepravy odpadů určených k využití, jejichž hmotnost bude nižší než 20 kg se neuplatní žádný z režimů.

¹⁰⁸ Příloha III nařízení č. 1013/2006, věta první.

vytvořila zásilku pro přepravu. Oznamovatel v rámci formuláře poskytne informace a dokumentaci podle přílohy II části 1. Jedná se o plánovaný počet přeprav, kontaktní údaje oznamovatele, původce odpadu, zprostředkovatele, zařízení k využití odpadu, příjemce a plánovaného dopravce; zemi odeslání, tranzitu a určení a jejich příslušné orgány; předpokládaný datum zahájení přepravy, její plánovaný způsob, trasy; označení odpadu na odpovídajícím seznamu, zdroj, popis, složení. Dále pak způsob využívání či odstraňování odpadu podle směrnice o odpadech, důkaz o pojištění odpovědnosti za škodu vůči třetí osobě, o smlouvě mezi oznamovatelem a příjemcem a o finanční záruce. Zároveň je oznamovatel povinen poskytnout informace podle přílohy II části 2., a to v rozsahu možném v době oznámení. Zde se jedná o informace ohledně celkového počtu přeprav, datu zahájení, způsobu dopravy, kontaktních údajů dopravce, plánu přepravy a její trasy, množství, druhu balení a prohlášení oznamovatele ohledně obdržení všech nezbytných souhlasů příslušných orgánů dotčených zemí (ty jsou doplněny až po jejich skutečném obdržení).

Oznámení se považuje za řádně podané, pokud je příslušný orgán místa odeslání toho názoru, že formulář oznámení a průvodní doklad obsahují všechny výše zmíněné informace a dokumentaci podle přílohy II a jsou tedy v souladu s článkem 4 odst. 2 Nařízení. Jakýkoliv z dotčených příslušných orgánů může po oznamovateli požadovat doplňující informace, uvedené v příloze II části 3., a to například kopii integrovaného povolení pro zařízení k využití nebo odstranění odpadu, chemickou analýzu složení odpadů, popis procesu zpracování odpadu v zařízení, které odpad přebírá, informace o výpočtu finanční záruky či odpovídajícího pojištění, či jiné informace související s posouzením oznámení, které jsou v souladu s nařízením a vnitrostátními předpisy daného státu.

Zákon o odpadech v § 55 odst. 1 pak blíže stanovuje, že oznámení může být učiněno buďto v českém, slovenském nebo anglickém jazyce. Za účastníka řízení zahájeného oznámením pak označuje pouze oznamovatele¹⁰⁹. Ministerstvo životního prostředí vyhláškou č. 374/2008 Sb. stanovilo rozsah požadovaných informací a dokumentů

---

¹⁰⁹ K této otázce se dříve vyjadřoval NSS ve svém rozsudku č.j. 5 As 24/2008 – 92, kdy se stěžovatel, jakožto příjemce, opíral své účastenství o § 14 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení. NSS však dle zásady *lex specialis derogat legi generali* konstatoval, že jediným účastníkem řízení je oznamovatel, jak je uvedeno v § 55 odst. 1 ZOdp, a to také z důvodu chybějící úpravy v Nařízení. Toto rozhodnutí potvrdil i Ústavní soud v usnesení III. ÚS 1597/09-1.

obsažených v části 3 přílohy II Nařízení při přepravách odpadů do ČR k materiálovému využití, energetickému využití a dalších.

Formuláře oznámení a průvodního dokladu lze nalézt na stránkách MŽP ve formátu PDF, do kterého je možné po stažení vyplnit veškeré potřebné údaje. V současné době bohužel nelze oznámení podat prostřednictvím elektronického systému, ale formuláře musejí být vytištěny na papír a zaslány na MŽP. Elektronizace by dle mého názoru celý proces urychlila a zjednodušila. Toto mi také při rozhovoru potvrdil ing. Vladimír Koštoval, odborný poradce společnosti RUMPOLD s.r.o., která se zabývá nakládáním s odpady, a uvedl, že by uvítal zavedení centrálního elektronického systému a celkové zjednodušení celého administrativního procesu, co se týče především opakujícího se papírování.¹¹⁰

Dle článku 13 Nařízení může oznamovatel též podat obecné oznámení vztahující se na více přeprav, pokud jsou při každé přepravě splněny následující podmínky – „i) *odpad má v podstatě stejné fyzikální a chemické vlastnosti, ii) odpad se přepravuje stejnému příjemci a stejnému zařízení a iii) trasa přepravy uvedená ve formuláři oznámení je stejná*“. Dotčené příslušné orgány mohou podmínit svůj souhlas s obecným oznámením stanovením povinnosti následného doložení doplňujících informací a dokumentace podle čl. 4 odst. 3. V případě, že z důvodu nepředvídaných okolností není možné dodržet stejnou trasu, je oznamovatel povinen co nejdříve uvědomit o této skutečnosti dotčené příslušné orgány, pokud možno ještě před zahájením samotné přepravy. Obecné oznámení ale nelze použít v případech, kdy se v důsledku změny trasy změní i příslušné dotčené orgány, v tu chvíli je nutné podat nové oznámení.¹¹¹

3.1.2. Smlouva

Ještě před oznámením zamýšlené přepravy odpadů příslušnému orgánu je třeba uzavřít mezi oznamovatelem a příjemcem smlouvu o využití nebo odstranění odpadu. V době oznámení musí být tato smlouva účinná, stejně tak po celou dobu přepravy až do okamžiku, kdy je příslušným zařízením vydáno potvrzení o předběžném či jiném než předběžném využití nebo odstranění odpadu.¹¹²

---

¹¹⁰ Rozhovor s ing. Vladimírem Koštovalem, odborným poradcem společnosti RUMPOLD s.r.o., České Budějovice, 18.4.2019.

¹¹¹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 14 odst. 2.

¹¹² Jedná se o třídění, úpravu nebo skladování odpadu.

Nařízení určuje náležitosti, které smlouva mezi oznamovatelem a příjemcem musí obsahovat. Je to povinnost i) oznamovatele převzít odpady zpět v souladu s čl. 22 a čl. 24 odst. 2 Nařízení, pokud přeprava odpadů nebo jejich využití či odstranění nebyly dokončeny tak, jak bylo plánováno, nebo pokud se jedná o nedovolenou přepravu; ii) příjemce využít nebo odstranit odpad podle čl. 24 odst. 3 Nařízení, pokud se jedná o nedovolenou přepravu; iii) zařízení poskytnout v souladu s čl. 16 písm. e) Nařízení potvrzení, že odpad byl využit nebo odstraněn v souladu s oznámením, podmínkami v něm uvedenými a požadavky Nařízení.¹¹³

Kromě těchto obecných náležitostí musí smlouva obsahovat dodatečné povinnosti v případě, že přepravované odpady jsou určeny k předběžnému využívání nebo odstraňování, například povinnost příjemce případně podat oznámení příslušnému orgánu prvotní země odeslání, pokud se dodávka odpadů podle čl. 15 písm. e) Nařízení uskutečňuje do zařízení, které se nachází v třetí zemi.¹¹⁴

3.1.3. Finanční záruka

Finanční záruka je nástrojem soukromého práva sloužící k zajištění závazku, jejíž komplexní úpravu nalezneme v ustanoveních § 2029 - § 2039 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. U všech přeprav odpadů, které vyžadují oznámení, je povinností oznamovatele zajistit finanční záruku či odpovídající pojištění, které pokrývají dopravní náklady, náklady na využití nebo odstranění, včetně nezbytných předběžných postupů, a náklady na uskladnění po dobu 90 dnů pro případ, kdy přepravu nebo využití či odstranění odpadu nelze dokončit podle plánu, nebo pro případ nedovolené přepravy, využití či odstranění odpadů.¹¹⁵ Této problematice se věnuje článek 6 nařízení a § 57 zákona o odpadech.

Jak již bylo zmíněno výše, poskytnutí finanční záruky či odpovídajícího pojištění je povinností oznamovatele, přičemž ji za něj může poskytnout také jiná fyzická či právnická osoba, která tak bude činit jménem oznamovatele. Finanční záruka nebo odpovídající pojištění se musí vztahovat na oznámenou přepravu a využití nebo odstranění odpadu a musí být účinná již v době oznámení, popřípadě s povolením

---

¹¹³ Nařízení č. 1013/2006, čl. 5 odst. 3.

¹¹⁴ Nařízení č. 1013/2006, čl. 5 odst. 4

¹¹⁵ Nařízení č. 1013/2006, čl. 6 odst. 1 a 2.

příslušného orgánu, který záruku nebo pojištění schvaluje, nejpozději při zahájení přepravy, a musí platit nejpozději od okamžiku zahájení oznámené přepravy.

Příslušným orgánem ke schválení finanční záruky nebo odpovídajícího pojištění, včetně druhu, znění a výše krytí, je příslušný orgán místa odeslání. To neplatí v případě dovozu do Společenství, kdy výši krytí přezkoumává příslušný orgán místa určení a případně též schvaluje dodatečnou finanční záruku nebo odpovídající pojištění.¹¹⁶ Po celou dobu přepravy má příslušný orgán ve Společenství, jenž finanční záruku nebo odpovídající pojištění schválil, k této záruce či pojištění přístup a využívá ji v případě závazků vzniklých z důvodu převzetí odpadů zpět v případě nemožnosti dokončení přepravy dle článku 23 a převzetí odpadů zpět v případě nedovolené přepravy podle článku 25.¹¹⁷

Následně po obdržení potvrzení o jiném než předběžném využití nebo odstranění zařízení či potvrzení o dokončení následného, jiného než předběžného využití nebo odstranění zařízení příslušný orgán uvolní finanční záruku nebo odpovídající pojištění.

V případě, že se jedná o odpad určený k předběžnému využití nebo odstranění, a toto se uskutečňuje v zemi určení, může příslušný orgán uvolnit finanční záruku nebo odpovídající pojištění, pokud odpad opustí zařízení, jenž provedlo předběžný postup, a příslušný orgán obdrží od zařízení potvrzení o dokončení předběžného využití nebo odstranění. Pokud bude postupováno dle způsobu uvedeného výše, bude se na další přepravu do zařízení k využití nebo odstranění odpadů vztahovat nová finanční záruka nebo odpovídající pojištění, pokud příslušný orgán místa určení neshledá, že taková finanční záruka nebo odpovídající pojištění nejsou nutné. V takovém případě pak ale za případné závazky vzniklé nedovolenou přepravou nebo za převzetí odpadů zpět, pokud nelze přepravu dokončit dle plánu, odpovídá příslušný orgán místa určení.¹¹⁸

Jak již bylo zmíněno výše, zákon o odpadech upravuje finanční záruku a pojištění v § 57 a v příloze 11 k tomuto zákonu, která se podrobně věnuje způsobům a podmínkám stanovení výše finanční záruky. První odstavec § 57 upravuje povinnost složení finanční záruky nebo prokázání odpovídajícího pojištění již při podání oznámení o plánované přeshraniční přepravě odpadů. Zároveň umožňuje Ministerstvu životního prostředí

---

¹¹⁶ Nařízení č. 1013/2006, čl. 6 odst. 4.

¹¹⁷ Nařízení č. 1013/2006, čl. 6 odst. 7.

¹¹⁸ Nařízení č. 1013/2006, čl. 6 odst. 6.

povolit odložit tento krok nejpozději k okamžiku zahájení přepravy. Dle § 57 odst. 2 schvaluje finanční záruku nebo pojištění MŽP, které má možnost v případě pochybností, zda je poskytnuté finanční zajištění nebo pojištění dostatečné, stanovit výši a druh finanční záruky nebo druh pojištění a výši pojistné částky. Tento odstavec pak dále odkazuje na přílohu č. 11 a taktéž říká, že „*kalkulaci množství odpadu podle bodu 7.2 přílohy č. 11* ¹¹⁹*k tomuto zákonu nelze provést, pokud v předchozích třech letech před podáním nového oznámení došlo k porušení podmínky stanovené v rozhodnutí ministerstva podle tohoto bodu a v novém a předchozím oznámení je uveden stejný oznamovatel i příjemce*“.

Ve svém úvodu příloha č. 11 uvádí obecné zásady týkající se finanční záruky. Stanovuje, že finanční záruka je poskytována nebo pojistné plnění vyplaceno ve prospěch ministerstva, a to z něj financuje alternativní naložení s odpadem, včetně případného navrácení do České republiky, pokud oznamovatel, příjemce nebo jiná odpovědná osoba nesplní na vlastní náklady povinnosti dle čl. 22 až 25 nařízení. Kromě náležitostí, které upravuje i Nařízení a které byly zmíněny výše, stanovuje bod 1.4 této přílohy, že v případě finanční záruky nebo odpovídajícího pojištění sjednaného na dobu určitou, musí tyto trvat ještě nejméně 16 měsíců po skončení platnosti rozhodnutí, kterým ministerstvo vyslovilo s přepravou odpadů souhlas. Tato lhůta ale může být zkrácena v případě, kdy příslušné orgány stanoví kratší lhůtu k dokončení využití či odstranění odpadu podle čl. 9 odst. 7 Nařízení.

Dále pak příloha č. 11 stanovuje dva způsoby stanovení výše finanční záruky nebo limitu pojistného plnění z odpovídajícího pojištění, a to stanovení prováděné ministerstvem a stanovení prováděné oznamovatelem. Volba způsobu je pak na oznamovateli, vždy ale musí zvolit pouze jednu variantu.

Problematická se v praxi může jevit skutečnost, že na výpočet finanční záruky neexistuje jednotná metoda pro všechny členské státy EU a každý jednotlivý členský stát si tuto metodu stanovuje sám. Je tedy pro oznamovatele mnohdy obtížné se v úpravě orientovat a stanovit finanční záruku, která bude vyhovovat více stranám. Evropská unie

---

¹¹⁹ Zde došlo ze strany zákonodárce k technické chybě, jelikož příloha č. 11 žádný bod 7.2 neobsahuje, posledním bodem je v této příloze bod č. 6.2, tj. bod, na který má § 57 odst. 2 věta čtvrtá odkazovat.

proto vydala alespoň dokument, ve kterém shrnuje metody výpočtů v jednotlivých členských státech.¹²⁰

Získání finanční záruky není pro oznamovatele snadnou záležitostí, vyžaduje to značnou administrativu a časovou a finanční náročnost. Jak příslušné orgány, tak další zúčastněné strany se shodují, že zajištění finanční zárukou není potřebné u všech přeprav vyžadujících předchozí oznámení a souhlas.¹²¹ Případnou novelou nařízení, která by toto umožnila, by došlo k urychlení a zjednodušení administrativního procesu před uskutečněním přeshraniční přepravy odpadů, je však zapotřebí zvážit, jaký by to mělo dopad na zpětvzetí odpadu v případě nedokončené nebo nedovolené přepravy a hrazení z toho vzešlých nákladů.

3.1.4. Postup příslušných orgánů po podání oznámení

Jakmile příslušný orgán místa odeslání obdrží řádně vyplněné a podané oznámení, ponechá si jeho kopii, originál předá příslušnému orgánu místa určení a jeho další kopie pak příslušným orgánům pro tranzit, o čemž následně uvědomí oznamovatele. Lhůta ke splnění této povinnosti příslušného orgánu je tři pracovní dny po obdržení oznámení.¹²² V případě, že oznámení nebylo řádně podané, vyžádá si příslušný orgán místa odeslání od oznamovatele do tří pracovních dnů od obdržení oznámení doplňující informace, aby oznámení mohlo být považováno za řádně podané, tedy chybějící dokumenty či informace stanovené v příloze II části 1 Nařízení. Po obdržení požadovaných informací má příslušný orgán místa odeslání tři pracovní dny na odeslání originálu oznámení příslušnému orgánu místa určení a jeho kopií příslušným orgánům pro tranzit.¹²³ V případě, že ve lhůtě 30 dní od obdržení oznámení příslušný orgán místa odeslání nepředá oznámení ostatním dotčeným orgánům, má za povinnost poskytnout oznamovateli na jeho žádost vysvětlení s řádným odůvodněním. Toto však neplatí, pokud oznamovatel nevyhověl žádosti o doplnění informací k podanému oznámení.

---

¹²⁰ Method of Calculation in the Member States of the Financial Guarantee and Equivalent Insurance pursuant to Art. 6 of Regulation (EC) No 1013/2006 on shipments of waste [online]. Evropská komise.[cit. 20.08.2020]. Dostupné z:<https://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/pdf/Calculation%20of%20financial%20guarantee.pdf>

¹²¹ Trinomics: Study supporting the evaluation of Regulation (EC) No 1013/2006 on shipments of waste, cit. dílo, str. 55.

¹²² Nařízení č. 1013/2006, čl. 7 odst. 1.

¹²³ Nařízení č. 1013/2006, čl. 7 odst. 2.

Příslušný orgán místa odeslání může také ve lhůtě tří pracovních dnů po obdržení řádně podaného oznámení rozhodnout, že oznámení dále nepostoupí, jelikož má k plánované přepravě námitky podle čl. 11 a 12, o čemž musí oznamovatele neprodleně vyrozumět.¹²⁴ O námitkách příslušných orgánů k plánované přepravě bude pojednáno v kapitole 3.1.5

Pokud má ve lhůtě tří pracovních dnů po obdržení oznámení od příslušného orgánu místa odeslání některý z dalších dotčených orgánů za to, že potřebuje doplňující informace a dokumentaci k plánované přepravě, jejichž seznam je součástí přílohy II nařízení, vyžádá si tyto informace od oznamovatele a seznámí se svou žádostí ostatní dotčené orgány, a to do tří pracovních dnů od obdržení oznámení.¹²⁵ Jakmile má příslušný orgán místa určení za to, že oznamovatel provedl oznámení řádně, zašle oznamovateli do tří pracovních dnů od obdržení takového oznámení potvrzení o jeho přijetí a kopie tohoto potvrzení ostatním dotčeným orgánům.¹²⁶ V případě, že do 30 dnů po obdržení oznámení nepotvrdí příslušný orgán místa určení příjem oznámení, na žádost oznamovatele poskytne vysvětlení, proč tak neučinil, spolu s řádným odůvodněním.¹²⁷

Následně mají příslušné orgány místa určení, místa odeslání a pro tranzit 30 dní ode dne předání potvrzení o přijetí oznámení příslušným orgánem místa určení na to, aby vydaly řádně odůvodněné rozhodnutí o oznámené přepravě, a to buď formou i) souhlasu bez uložení podmínek, ii) souhlasu s uložení podmínek podle článku 10 nebo iii) námitek podle článků 11 a 12 Nařízení. Pokud v uvedené lhůtě nevznesou příslušný orgán pro tranzit žádnou námitku, uplatňuje se domněnka tichého souhlasu se zamýšlenou přepravou. Tento souhlas pozbývá platnosti po uplynutí jednoho kalendářního roku od uplynutí výše zmíněné třiceti denní lhůty.¹²⁸

Své rozhodnutí dotčené orgány předají oznamovateli v písemné formě s uvedením důvodů, a to ve lhůtě třiceti dnů počínající od okamžiku předání potvrzení o přijetí oznámení příslušným orgánem místa určení, kopie tohoto souhlasu zašlou ostatním dotčeným příslušným orgánům. Svůj písemný souhlas také stvrdí tím, že opatří formulář s oznámením nebo jeho kopii razítkem, podpisem a datem. Písemný souhlas s plánovanou

---

¹²⁴ Nařízení č. 1013/2006, čl. 7 odst. 4.

¹²⁵ Nařízení č. 1013/2006, čl. 8 odst. 1

¹²⁶ Nařízení č. 1013/2006, čl. 8 odst. 2.

¹²⁷ Nařízení č. 1013/2006, čl. 8 odst. 3.

¹²⁸ Nařízení č. 1013/2006, čl. 9 odst. 1.

přepřavou je platný jeden kalendářní rok od jeho udělení, pokud není ve formuláři oznámení uvedeno datum pozdější. Předchozí neplatí v případě, kdy dotčené příslušné orgány uvedou lhůtu kratší.¹²⁹

Plánovanou přepřavu je pak možno provést pouze v době platnosti tichých nebo písemných souhlasů všech příslušných dotčených orgánů, a pokud byly splněny požadavky podle článku 16 písm. a) a b), (tedy bylo oznamovatelem po obdržení souhlasu vyplněno do průvodního dokladu skutečné datum přepřavy a další známé údaje a takto vyplněný doklad byl poslán příslušným orgánům a příjemci).¹³⁰ Využití nebo odstranění přepřavovaných odpadů musí být dokončeno nejpozději jeden kalendářní rok od převzetí odpadů zařízením v místě určení, pokud nebyla dotčenými příslušnými orgány uvedena kratší lhůta.¹³¹

Článek 14 Nařízení taktéž umožňuje orgánům místa určení vydat předchozí souhlas s přepřavou pro specializovaná zařízení, která spadají pod jejich jurisdikci s tím, že takové rozhodnutí je vždy časově omezeno a lze jej kdykoliv odvolat. Tento souhlas je spojen s povinností příslušného orgánu informovat Komisi a popřípadě též sekretariát OECD o příslušném zařízení, druhu odpadů, odsouhlaseném množství, době platnosti, odvolání souhlasu a dalších skutečnostech uvedených ve formuláři v příloze VI Nařízení. Dále je zde také zkrácena lhůta pro rozhodnutí o souhlasu, podmínkách přepřavy a námitkách na sedm pracovních dní ode dne předání potvrzení o přijetí oznámení příslušným orgánem místa určení. Avšak tuto lhůtu může příslušný orgán místa odeslání prodloužit, pokud sezná, že je v daném případě potřeba více času k získání dalších informací a dokumentů od oznamovatele. Největší výhodou tohoto ustanovení je, že u takového zařízení může být prodloužena platnost souhlasu vydaného na základě obecného oznámení dle čl. 13 až na tři roky. Problémem ale je, že Nařízení nenabízí bližší definici pojmu specializované zařízení ani neuvádí bližší postup, jak toto označení získat, a tak záleží na výkladu jednotlivých států, který se ovšem liší. Koncept ani není využíván všemi členskými státy, přestože jeho základ je již v Rozhodnutí OECD.¹³²

---

¹²⁹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 9 odst. 3 a 4.

¹³⁰ Nařízení č. 1013/2006, čl. 9 odst. 6.

¹³¹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 9 odst. 7.

¹³² Evropská komise: Evaluation of Regulation (EC) No 1013/2006, {SWD(2020) 27 final} [online], str. 44. Dostupné z: https://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/pdf/SWD_2020_26_F1_SWD_EVALUATION_EN_V4_P1_1064541.pdf

Dotčené příslušné orgány mají právo svůj souhlas zrušit v případech stanovených Nařízením, a to pokud je jim známo, že „i) složení odpadu neodpovídá oznámení, ii) nejsou dodrženy podmínky, které byly pro přepravu uloženy; iii) odpad není využit nebo odstraněn v souladu s povolením zařízení, které dotýčný postup provádí; iv) odpad má být nebo byl přepraven, využit nebo odstraněn způsobem, který neodpovídá informacím uvedeným ve formuláři oznámení a průvodním dokladu nebo v jejich příloze“.¹³³ Zrušení svého souhlasu dá dotčený orgán na vědomí oznamovateli formou úředního sdělení, jehož kopie zašle ostatním dotčeným příslušným orgánům a příjemci odpadu.

Jak již bylo zmíněno výše, dotčený příslušný orgán místa odeslání, určení a pro tranzit má možnost svůj souhlas podmínit splněním podmínek, které jsou založeny na jednom či více důvodech uvedených v článku 11 nebo 12. Další možnou podmínkou je podmínka zrušení souhlasu v případě, že finanční záruka nebo odpovídající pojištění nebudou platné nejpozději od okamžiku zahájení oznámené přepravy, dále pak také podmínka, že zařízení, které odpad přijímá, musí po dobu platnosti oznámení vést pravidelnou evidenci vstupů a výstupů nebo objemu odpadů a s tím souvisejícího využití nebo odstranění tak, jak jsou uvedené v oznámení. Tuto evidenci podepisuje osoba právně odpovědná za zařízení a následně ji zašle ve lhůtě do jednoho měsíce od ukončení oznámeného využití nebo odstranění příslušnému orgánu místa určení.¹³⁴

3.1.5. Námitky k přepravě odpadů

Nařízení upravuje námitky příslušných orgánů dle zamýšleného způsobu nakládání s přepravovaným odpadem v zařízení, tedy zda-li se jedná o odpad k využití či odstranění. Co se týče námitek k přepravě odpadů určených k odstranění, tak po předání potvrzení o přijetí oznámení příslušným orgánem místa určení mohou dotčené orgány místa určení a místa odeslání vznést ve lhůtě 30 dní odůvodněné námitky na základě jednoho či více důvodů uvedených v článku 11 Nařízení.

Jako první námitku článek 11 uvádí námitku pro případ, že plánovaná přeprava nebo odstranění nebude v souladu s opatřeními přijatými k provádění zásad blízkosti, priority využití a soběstačnosti (taková opatření musí daný stát bezodkladně oznámit Komisi, která o nich uvědomí ostatní státy), dále pokud by přeprava nebo odstranění nebyly

---

¹³³ Nařízení č. 1013/2006, čl. 9 odst. 8.

¹³⁴ Nařízení č. 1013/2006 čl. 10.

v souladu s vnitrostátními právními předpisy na ochranu životního prostředí, veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku nebo ochrany zdraví, pokud se daná činnost provádí v zemi, která toto namítá; pokud byl oznamovatel nebo příjemce uznán vinným z nedovolené přepravy nebo podobného jiného nedovoleného jednání v souvislosti s ochranou životního prostředí, v takovém případě mohou příslušné orgány odmítnout v souladu s vnitrostátními předpisy všechny přepravy, na kterých by se taková osoba podílela.

Jako další uvádí Nařízení námitky z důvodu opakovaného porušování ustanovení článků 15 a 16 ze strany oznamovatele nebo zařízení; skutečnosti, že přeprava je v rozporu s mezinárodními závazky ujednanými mezi jedním nebo více dotčenými členskými státy nebo Společenstvím; skutečnosti, že členský stát má v plánu uplatnit své právo zákazu dovozu nebezpečných odpadů dle Basilejské úmluvy nebo odpadů uvedených v příloze II Basilejské úmluvy; skutečnosti, že odpady mají být zpracovány v zařízení, na něž se vztahuje směrnice 96/61/ES o integrované prevenci a omezování znečištění, ale toto zařízení nepoužívá nejlepší možnou dostupnou techniku; přepravovaným odpadem je směsný komunální odpad sebraný v soukromých domácnostech a v neposlední řadě námitka pro případ, kdy dotčené odpady nemají být zpracovány v souladu s právně závaznými normami v oblasti ochrany životního prostředí vydané Společenstvím a to i v případě, kdy jsou uděleny dočasné výjimky.

Co se týče příslušných orgánů pro tranzit, ty mohou ve stejné lhůtě jako příslušné orgány místa odeslání a určení vznést odůvodněné námitky pouze v případě rozporu s vnitrostátními předpisy na ochranu životního prostředí, veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku nebo ochrany zdraví; a dále v případě, že oznamovatel nebo příjemce byl uznán vinným z nedovolené přepravy nebo opakovaně při předchozích přepravách porušil články 15 a 16 Nařízení a poté v případě, že přeprava by byla v rozporu se závazky, které vyplývají z uzavřených mezinárodních smluv.

Nařízení zároveň myslí na případy, kdy členský stát odeslání produkuje nebezpečný odpad v tak malém ročním množství, že zřízení zvláštního zařízení k jeho odstraňování by bylo nevhodné, a pro takový případ stanovuje, že námitka uvedená v písm. a), která reflektuje zásadu blízkosti a soběstačnosti, se zde neuplatní. V případě sporu mezi příslušnými orgány, zda lze toto pravidlo uplatnit, má příslušný orgán místa odeslání povinnost spolupracovat s příslušným orgánem místa určení a v situaci, kdy nemohou

najít společné uspokojivé řešení, může kterýkoli členský stát předložit danou záležitost Komisi k projednání, která pak na základě přezkumu výboru a jeho stanoviska rozhodne nebo přijme prováděcí akt.¹³⁵

Mají-li příslušné orgány ve lhůtě 30 dní od předání potvrzení o přijetí příslušným orgánem místa určení za to, že byly nedostatky, které vedly ke vznesení námitek, vyřešeny, uvědomí o tom neprodleně písemně oznamovatele a kopii zašlou ostatním dotčeným orgánům a taktéž příjemci. Jestliže ale v uvedené lhůtě 30 dní dané nedostatky vyřešené nebyly, pozbude oznámení o plánované přepravě platnosti. V případě, že oznamovatel má v plánu přepravu stále provést, musí podat oznámení nové, pokud se všechny dotčené orgány a oznamovatel nedohodnou na jiném postupu.

V případě odpadů určených k využití platí stejná lhůta 30 dní ode dne předání potvrzení o přijetí oznámení příslušným orgánem místa určení, ve které mohou námitky vznést příslušné orgány místa určení a odeslání, některé z uvedených námitek mohou vznést i orgány země tranzitu. Na přepravu odpadů určených k využití se použijí téměř všechny námitky uvedené u přepravy odpadů určených k odstranění a dále tyto:

- Přeprava nebo využití by nebyly v souladu se směrnicí o odpadech (dříve se směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2006/12/ES o odpadech) a především s jejími ustanoveními upravujícími povinnost členských států přijmout vhodná opatření na podporu předcházení a omezování vzniku odpadů a jejich škodlivosti, jejich využití recyklací, opětovným použitím nebo jako zdroje energie, a také opatření k zajištění, že se odpady využívají a odstraňují bez ohrožení lidského zdraví a poškození životního prostředí.
- Přeprava by nebyla v souladu s vnitrostátní úpravou ochrany životního prostředí, veřejného pořádku, bezpečnosti a nebo ochrany zdraví. Tuto námitku může vznést země, na jejímž území by k takové činnosti došlo.
- Přeprava by nebyla v souladu s principy předcházení vzniku odpadů a ochrany životního prostředí, nebo s plány odpadového hospodářství, s odpady by bylo nakládáno způsobem, který ohrožuje lidské zdraví či životní prostředí, nebo

---

¹³⁵ Nařízení č. 1013/2006, čl. 11 odst. 3.

by s ním bylo nakládáno v zařízení, které k dané činnosti nemá příslušné povolení.¹³⁶

- Přeprava nebo využití by nebyly v souladu s vnitrostátními předpisy země odeslání, které upravují využití odpadů, i přesto že by odpady byly využity v zařízení v zemi určení, jež nemá tak přísné normy ohledně zpracování některých odpadů jako v zemi odeslání, avšak je nutno přihlídnout k potřebě zajištění řádného fungování vnitřního trhu země. Tento důvod se však nepoužije, pokud požadavky uvedené v unijních předpisech, které byly transponovány do vnitrostátní úpravy, jsou alespoň stejně přísné jako ty unijní, dále pokud se využití odpadu v zemi určení odehraje za podmínek, které se povšechně shodují s podmínkami stanovenými vnitrostátními předpisy země odeslání, a také v případě pokud země odeslání neoznámila vnitrostátní technický či jiný předpis, jejichž oznámení je vyžadováno příslušnými unijními předpisy.¹³⁷ O takto vznesených námitkách má daný stát povinnost informovat Komisi v každoroční zprávě, kterou vypracovává na základě Basilejské úmluvy a jejíž kopii Komisi předkládá, stejně tak musí informovat o vnitrostátních předpisech, na jejichž základě mohou být vzneseny tyto námitky spolu se seznamem odpadů a postupů, jichž se to týká.¹³⁸

- Oznamovatel nebo příjemce byl v minulosti uznán vinným z nedovolené přepravy nebo jiného nedovoleného jednání v souvislosti s ochranou životního prostředí. Příslušné dotčené orgány mají možnost odmítnou všechny přepravy, na nichž by se taková osoba podílela.

- Oznamovatel nebo zařízení opakovaně porušovaly čl. 15 a 16 při minulých přepravách.

- Přeprava nebo využití by byly v rozporu se závazky z mezinárodních smluv uzavřených členskými státy nebo EU.

---

¹³⁶ Nařízení č. 1013/2006, čl. 12 odst. 1, písm. a).

¹³⁷ Jedná se o směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, která zrušila v Nařízení uvedenou směrnici 98/34/ES.

¹³⁸ Nařízení č. 1013/2006, čl. 12 odst. 5 a 6.

- Hodnota, která by byla následně využitím z odpadů získána, či náklady na využití a na odstranění nevyužitelných částí, neospravedlňují povolení přepravy, a to z důvodu hospodárnosti či ochrany životního prostředí.
- Odpad, který má být přepravován, je určen k odstranění nikoliv k využití.
- Odpad by byl zpracován v zařízení, na něž se vztahuje směrnice Rady 96/61/ES o integrované prevenci a omezování znečištění, nicméně v souladu s povolením nepoužívá nejlepší dostupnou techniku, jak tato směrnice předpokládá.
- Odpady by nebyly zpracovány v souladu se závaznými normami upravujícími ochranu životního prostředí ve vztahu k využití nebo povinnostmi týkajícími se recyklace, jež jsou dány unijními předpisy, a to i v případě udělení dočasné výjimky.
- Odpady by nebyly využity v souladu s přijatými plány nakládání s odpady.

Příslušné orgány pro tranzit mohou vznést odůvodněné námitky pouze ve stejných případech, jako u přepravy odpadů určených k odstranění, které jsou uvedeny výše.

Pokud budou mít příslušné orgány za to, že výtčená pochybení byla ve stanovené lhůtě 30 dní od předání potvrzení o přijetí příslušným orgánem místa určení napravena, uvědomí o tom neprodleně písemně oznamovatele a kopii tohoto sdělení zašlou také příjemci a ostatním dotčeným orgánům. Avšak v případě, kdy tato pochybení ve lhůtě napravena nebyla, pozbývá oznámení platnosti a oznamovatel musí podat nové oznámení, pokud přepravu stále zamýšlí provést a dotčené orgány se s oznamovatelem nedohodnou jinak.

3.1.6. Postup po odsouhlasení přepravy

Další postup po odsouhlasení přepravy upravuje Nařízení v článku 16 a 17. Jakmile oznamovatel obdrží souhlas od všech příslušných orgánů či lze legitimně předpokládat tichý souhlas, zapíše do průvodního dokladu skutečné datum přepravy a ostatní údaje v takovém rozsahu, v jakém je možné je v daném okamžiku vyplnit. Takto vyplněné a podepsané kopie průvodního dokladu následně zašle všem dotčeným orgánům a příjemci, a to nejméně tři pracovní dny před zahájením samotné přepravy. Zákon o odpadech

stanovuje, že pokud oznamovatel takto vyplněný doklad zašle před uplynutím lhůty pro podání odvolání, „vzdává [se] práva odvolání (rozkladu) proti souhlasu ministerstva.“¹³⁹

Během přepravy musí u sebe přepravce mít vždy průvodní doklad a kopie formuláře oznámení spolu s písemnými souhlasy všech dotčených orgánů, včetně podmínek, které tyto orgány mohly stanovit. Po ukončení přepravy odpadu si průvodní doklad ponechává zařízení, které jej přijímá. Toto zařízení musí do tří dnů od přijetí odpadu příslušným orgánům a oznamovateli zaslat potvrzení, že odpad přijalo.¹⁴⁰

V případě nastalé změny, co se týče podrobností či podmínek již odsouhlasené přepravy, má oznamovatel povinnost o takových změnách informovat všechny příslušné orgány a příjemce, a to před zahájením přepravy, je-li to možné. Může se jednat například o změnu množství, trasy, data přepravy nebo dopravce. V takové situaci se může stát, že bude potřeba podat nové oznámení o přepravě, pokud se dotčené orgány nedomnívají, že změny nové oznámení nevyžadují.¹⁴¹

3.1.7. Přeprava dle článku 18

Článek 18 Nařízení upravuje druhý typ možné přepravy odpadů, při kterém není vyžadováno předchozí oznámení a písemný souhlas příslušných orgánů. Tento typ se použije u přepravy odpadů určených k využití, jestliže jejich množství překročí 20 kg a jde o odpady či jejich směsi uvedené na Zeleném seznamu a dále pak o odpady nepřekračující hmotnost 25 kg, které jsou určeny k laboratorní analýze jejich fyzikálních, chemických či dalších vlastností a druhů využití nebo odstranění. U takových odpadů osoba, která zařizuje přepravu, vyplní a podepíše doklad podle přílohy VII Nařízení a zajistí, aby byl odpad po celou dobu tímto dokumentem doprovázen. Následně ho po převzetí podepíše také zařízení k využití odpadu, případně laboratoř, a příjemce. Pakliže je tak vyžadováno unijními či vnitrostátními předpisy, s informacemi uvedenými v tomto dokladu je nakládáno jako s důvěrnými, nicméně členské státy tyto informace mohou požadovat pro účely kontroly, plánování či vymáhání práva a pro účely vedení statistik.

Další podmínkou je účinnost smlouvy o využití odpadů mezi osobou, která přepravu zařizuje, a příjemcem, a to již při zahájení přepravy. Tato smlouva musí mimo jiné

---

¹³⁹ §59 Z Odp.

¹⁴⁰ Nařízení č. 1013/2006, čl. 16.

¹⁴¹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 17.

obsahovat závazek osoby, která přepravu zařizuje, nebo příjemce, že v případě, kdy nepůjde přepravu či využití odpadů dokončit dle plánu, nebo pokud bude přeprava provedena jako nedovolená přeprava: „i) převezme odpad zpět nebo zajistí jeho využití jiným způsobem a ii) je-li to nezbytné, zajistí jeho prozatímní uskladnění“.¹⁴²

Nařízení dále obsahuje obecné požadavky, které je třeba splnit jak při jakékoliv přepravě v režimu předchozího písemného oznámení a souhlasu, tak při přepravě v režimu dle čl. 18. Mezi tyto požadavky patří:

- Zákaz směšování odpadů uvedených ve formuláři oznámení nebo v průvodním dokladu s jinými odpady, a to od zahájení přepravy až do převzetí v zařízení k využití nebo odstranění odpadu.¹⁴³
- Povinnost uchování veškerých dokladů zaslaných příslušným orgánům nebo dokladů vydanými těmito orgány po dobu nejméně tří let od zahájení přepravy. Tuto povinnost má oznamovatel, příslušné orgány, příjemce a zařízení, nebo osoba, která přepravu zařizuje dle čl. 18.¹⁴⁴
- Možnost příslušných orgánů místa odeslání nebo určení vhodným způsobem veřejně zpřístupnit informace ohledně povolených přeprav, ale to pouze za předpokladu, že takové informace nejsou dle unijních nebo vnitrostátních předpisů považovány za důvěrné.¹⁴⁵

Dle mého názoru celý systém přeshraniční přepravy odpadů postrádá jednotný evropský elektronický systém, který by obsahoval veškeré dokumenty potřebné k provedení přepravy (oznámení, smlouvu, potvrzení o finanční záruce, souhlas, průvodní doklady a další). Vytvoření takového systému, do nějž by měly přístup příslušné orgány, a popřípadě i oznamovatelé a přepravci, by vedlo k zjednodušení celého oznamovacího procesu a především k jeho zrychlení. Při dnešní úpravě je stále využíváno tištěných formulářů a dokumentů, které nejen že musejí přepravu fyzicky doprovázet, ale mezi příslušnými orgány jsou zasílány prostřednictvím provozovatelů poštovních služeb, což

---

¹⁴² Nařízení č. 1013/2006, čl. 18 odst. 2.

¹⁴³ Nařízení č. 1013/2006, čl. 19.

¹⁴⁴ Nařízení č. 1013/2006, čl. 20.

¹⁴⁵ Nařízení č. 1013/2006, čl. 21.

je v době technického progresu, jaký zažíváme, a přesunu komunikace do elektronické podoby téměř úsměvné.

3.1.8. Zpětné převzetí

Nařízení upravuje povinnost zpětného převzetí v hlavě II, kapitole 4, a to ve dvou případech, zaprvé pokud přepravu nelze dokončit podle plánu, a zadruhé v případě nedovolené přepravy.

V článku 22 Nařízení se stanovuje povinnost všem dotčeným orgánům, aby v okamžiku, kdy se dozví, že přeprava nemůže být dokončena podle plánu, o této skutečnosti uvědomily příslušný orgán místa odeslání. Ten ve lhůtě 90 dní poté, co je o této informaci zpraven, stejně jako o důvodech, zajistí, aby odpady převzal zpět oznamovatel určený podle čl. 2 odst. 15¹⁴⁶ nebo samotný příslušný orgán či fyzická nebo právnická osoba, která za něj jedná v případě, že není možné, aby jej převzal oznamovatel.¹⁴⁷ K tomu je třeba podat nové oznámení o zamýšlené přepravě, které podá prvotní (původní) oznamovatel nebo jiná fyzická či právnická osoba určená podle čl. 2 odst. 15, pokud se příslušné orgány nedohodnou na jiném postupu.¹⁴⁸

Toto se neuplatní, pokud jsou příslušné orgány místa odeslání, tranzitu nebo místa určení, jichž se odstranění či využití dotýká, toho názoru, že odpad může oznamovatel v zemi určení nebo jinde využít či odstranit jiným způsobem, nebo tak může učinit příslušný orgán místa odeslání či osoba za něj jednající. Dále se uvedený postup neuplatní, pokud byl přepravený odpad v zařízení nenávratně smíšen s jiným odpadem, dříve než se příslušný orgán dozvěděl o nemožnosti dokončení přepravy (včetně využití nebo odstranění) dle plánu.¹⁴⁹

Pokud členský stát na svém území odhalí odpad, jehož přeprava nemohla být dokončena podle plánu, příslušný orgán tohoto státu je povinen zajistit, že budou přijata potřebná opatření, aby byl odpad bezpečně uskladněn do jeho vrácení či jiného než předběžného využití nebo odstranění jiným způsobem.¹⁵⁰

---

¹⁴⁶ Blíže je oznamovatel popsán v kapitole 2.3.2.

¹⁴⁷ Nařízení č. 1013/2006, čl. 22 odst. 2.

¹⁴⁸ Nařízení č. 1013/2006, čl. 22 odst. 4.

¹⁴⁹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 22 odst. 3.

¹⁵⁰ Nařízení č. 1013/2006, čl. 22 odst. 9.

Povinnost oznamovatele převzít odpady zpět nebo zajistit jejich jiné využití nebo odstranění, potažmo také příslušného orgánu země odeslání, zaniká v okamžiku předání potvrzení vydaného zařízením, že odpad byl využit či odstraněn.¹⁵¹

Náklady, které při vracení odpadu vzniknou, včetně nákladů na dopravu, využití, odstranění nebo uskladnění, od okamžiku, kdy se příslušný orgán místa odeslání o nemožnosti dokončení přepravy dle plánu dozví, se účtují předně oznamovateli určenému podle čl. 2 odst. 15 Nařízení. Pokud není možné náklady účtovat takové osobě, přichází na řadu jiné fyzické nebo právnické osoby a dále příslušný orgán místa odeslání. V případě nemožnosti ani jedné z uvedených variant se náklady rozúčtují dle dohody dotčených příslušných orgánů. Toto ustanovení se však nijak nedotýká odpovědnosti dle vnitrostátních, popřípadě unijních předpisů.¹⁵²

Článek 24 Nařízení pak upravuje postup v případě nedovolené přepravy. V takovém případě má příslušný orgán, který odhalí přepravu, již považuje za nedovolenou, povinnost o této skutečnosti okamžitě uvědomit ostatní dotčené orgány. Následně musí orgán místa odeslání ve lhůtě 30 dní, pokud nebylo mezi orgány domluveno jinak, zajistit, že odpad z nedovolené přepravy, za kterou odpovídá oznamovatel, převezme zpět oznamovatel de facto (ten, kdo přepravu oznamoval), nebo pokud nebylo oznámení podáno, oznamovatel de iure (ten, který měl přepravu oznámit). Pokud ani jedna z těchto variant není možná, převezme odpad samotný orgán místa odeslání nebo osoba jednající jeho jménem. Pokud ani to není možné, bude odpad takovým orgánem nebo osobou jiným způsobem využit či odstraněn, a to buď v zemi odeslání, nebo v zemi určení, případně i v jiné zemi, pokud s tím všechny dotčené příslušné orgány souhlasí. U prvních tří variant je potřeba podat nové oznámení, ledaže se orgány dohodnou, že postačí odůvodněná žádost prvotního orgánu místa odeslání. Nové oznámení podává osoba či orgán určený k zpětnému převzetí a nevyžaduje se u něj nová finanční záruka. Příslušné orgány vrácení odpadu z nedovolené přepravy nesmějí bránit, ani proti němu vznášet námitky.¹⁵³

V případě, kdy za přepravu odpovídá příjemce (tedy v případě, že odpad již převzal), příslušný orgán místa určení zajistí ve lhůtě 30 dní, pokud nebylo smluveno jinak, že

---

¹⁵¹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 22 odst. 8.

¹⁵² Nařízení č. 1013/2006, čl. 23.

¹⁵³ Nařízení č. 1013/2006, čl. 24 odst. 2.

odpad bude využit či odstraněn šetrným způsobem vůči životnímu prostředí, a tuto činnost zajistí buďto příjemce, nebo samotný orgán.¹⁵⁴

Při odhalení nedovolené přepravy odpovídají příslušné orgány s jurisdikcí pro tuto oblast za zajištění přijetí opatření k bezpečnému uskladnění odpadů a to až do jejich vrácení nebo jiného využití či odstranění.¹⁵⁵

Náklady vzniklé při zpětném převzetí včetně nákladů na dopravu, uskladnění, využití nebo odstranění se účtují oznamovateli *de facto*, který je určen podle čl. 2 odst. 15 Nařízení, nebo oznamovateli *de iure* a nebo příslušnému orgánu místa odeslání, pokud nelze použít předchozí varianty, a to vždy když za přepravu odpovídá oznamovatel. V případě odpovědnosti příjemce se takovéto náklady účtují buď jemu, nebo příslušnému orgánu místa určení.¹⁵⁶

Dle zákona o odpadech rozhoduje o výše popsaných případech zpětvzetí odpadu MŽP stejně tak jako o nákladech, u nichž může uložit jejich zaplacení předem. Rozklad podaný proti těmto rozhodnutím nemá odkladný účinek. Zákon také stanovuje, že osoby odpovídající za nedovolenou přepravu, tedy oznamovatel a příjemce, odpovídají za úhradu nákladů společně a nerozdílně. Bezpečné uskladnění odpadů musí v případě hrozícího poškození lidského zdraví nebo životního prostředí, nebo pokud k němu již došlo, zajistit obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož územním obvodu byl odpad odhalen, a rozhodnutím uloží osobám, které odpovídají za nedovolenou nebo nedokončenou přepravu, úhradu vzniklých nákladů.¹⁵⁷

3.1.9. Přeprava odpadů v rámci EU s tranzitem přes třetí země

V případě, kdy odpady určené k odstranění a využití budou mezi členskými státy EU přepravovány s tranzitem přes třetí země, použije se na takovou přepravu ustanovení hlavy II. Příslušný orgán místa odeslání se dotáže příslušného orgánu třetí země, zda si přeje zaslat písemný souhlas s plánovanou přepravou vydaný příslušným orgánem místa odeslání. Na tento dotaz má příslušný orgán místa odeslání 60 dnů od předání potvrzení o přijetí oznámení, pokud se jedná o zemi, která je smluvní stranou Basilejské úmluvy a

---

¹⁵⁴ Nařízení č. 1013/2006, čl. 24 odst. 3.

¹⁵⁵ Nařízení č. 1013/2006, čl. 24 odst. 7.

¹⁵⁶ Nařízení č. 1013/2006, čl. 25.

¹⁵⁷ § 58 Z Odp.

tohoto práva se dle Úmluvy nevzdala, případně jej musí vznést ve lhůtě dohodnuté mezi příslušnými orgány, pokud se o smluvní stranu Basilejské úmluvy nejedná.¹⁵⁸

3.2. Vývoz do třetích zemí

Vývoz odpadu z Evropské unie do třetích zemí je upraven v Hlavě IV Nařízení. Tato hlava je rozdělena do tří kapitol, z nichž první dvě se samostatně věnují odpadům určeným k odstranění a k využití, a poslední obsahuje obecná ustanovení. Ta se týkají vývozu odpadů do Antarktidy a zámořských zemí, kdy obojí Nařízení zakazuje, kromě vývozu odpadů určených k využití do zámořských zemí. Takový vývoz by se pak řídil ustanoveními Hlavy II Nařízení.

3.2.1. Vývoz odpadů určených k odstranění

Nařízení vývoz odpadů určených k odstranění zakazuje.¹⁵⁹ Tento zákaz se ale nevztahuje na vývoz těchto odpadů do zemí ESVO, které jsou zároveň smluvními stranami Basilejské úmluvy. Těmito zeměmi jsou všichni současní členové ESVO, tedy Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko. Avšak zákaz vývozu odpadu určeného k odstranění do takových zemí přesto platí, pokud některá z těchto zemí dovoz tohoto odpadu zakáže nebo se příslušný orgán místa odeslání domnívá, že by v cílové zemi nebylo s odpadem naloženo způsobem šetrným k životnímu prostředí, jak to vyžaduje článek 49 Nařízení.

Vývoz odpadu určeného k odstranění do zemí ESVO se řídí přiměřeně ustanoveními Hlavy II s úpravami a doplněními, které uvádějí odstavce 2 a 3 článku 35.

K přepravě může dojít, pouze pokud i) oznamovatel obdržel písemný souhlas příslušných orgánů místa určení, odeslání a případně pro tranzit mimo EU a jsou splněny všechny případné podmínky v nich uvedené; ii) byla mezi oznamovatelem a příjemcem uzavřena smlouva, která je účinná; iii) byla poskytnuta finanční záruka či odpovídající pojištění, které jsou účinné a iv) je zajištěno, že s odpady bude nakládáno způsobem

---

¹⁵⁸ Nařízení č. 1013/2006, čl. 31.

¹⁵⁹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 34 odst. 1.

šetřným k životnímu prostředí. Dále musí být odpad odstraněn pouze v zařízení, které má v zemi určení k takovému provozu platné povolení dle vnitrostátního práva.

Rozdílně od úpravy přepravy mezi členskými státy EU je zde upravena lhůta příslušného orgánu pro tranzit mimo EU pro žádost o doplňující informace, vydání tichého souhlasu či udělení písemného souhlasu s podmínkami nebo bez nich. Tato lhůta je zde prodloužena na 60 dní od předání potvrzení o přijetí oznámení.¹⁶⁰ Dále se mění lhůta pro vydání rozhodnutí o souhlasu s přepravou dle čl. 9 Nařízení příslušným orgánem místa odeslání, který toto rozhodnutí smí vydat až po obdržení písemného souhlasu od příslušného orgánu místa určení, a případně také souhlasu příslušného orgánu pro tranzit mimo EU, a to nejdříve 61 dní poté, kdy příslušný orgán pro tranzit potvrdí přijetí oznámení.¹⁶¹¹⁶²

Článek 35 odst. 3 Nařízení pak obsahuje další doplňující ustanovení k průběhu vývozu, mezi které patří povinnost příslušného orgánu pro tranzit v rámci EU potvrdit oznamovateli přijetí oznámení, tyto orgány a orgány místa odeslání v rámci EU musejí zaslat orazítkované kopie souhlasu s přepravou celnímu úřadu vývozu a celnímu úřadu výstupu z EU. Těmto úřadům následně dopravce musí předat kopii průvodního dokladu, kterou v okamžiku, kdy odpad opustí území EU, zašlou příslušnému orgánu místa odeslání. Ten v případě, že neobdrží do 42 dnů ode dne, kdy odpad opustil území EU, od zařízení v místě určení informace o převzetí odpadu, informuje neprodleně příslušný orgán místa určení. Tento odstavec také stanovuje další nutná ustanovení, která musí obsahovat smlouva uzavřená mezi oznamovatelem a příjemcem. V té kromě ustanovení uvedených v čl. 5 musí být následující:

- Zařízení odešle oznamovateli a dotčeným příslušným orgánům podepsané kopie vyplněného průvodního dokladu, a to do tří dnů od převzetí odpadu.
- Zařízení na svou odpovědnost potvrdí co nejdříve dokončení odstranění odpadu, avšak nejdéle do 30 dnů od jeho dokončení a nejpozději do jednoho

---

¹⁶⁰ Nařízení č. 1013/2006, čl. 35 odst. 2, písm. a).

¹⁶¹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 35 odst. 2, písm. b).

¹⁶² Před uplynutím této lhůty může souhlas vydat, pokud obdržel písemné souhlasy všech dotčených orgánů.

kalendářního roku od převzetí odpadu. Dotčeným orgánům a oznamovateli znovu odešle podepsané kopie průvodního dokladu, kde tuto skutečnost vyznačí.

- Pokud bude uvolněna finanční záruka na základě nesprávného potvrzení o odstranění vydaného zařízením, ponese příjemce náklady vzniklé z povinnosti vrátit odpady zpět na území, kde má jurisdikci příslušný orgán místa odeslání, nebo z využití či odstranění provedených způsobem šetrným k životnímu prostředí.

V případě, že by celní úřad vývozu nebo celní úřad výstupu z EU odhalil nedovolenou přepravu, má povinnost okamžitě o této skutečnosti informovat příslušný orgán ve své zemi, který následně neprodleně informuje příslušný orgán místa odeslání v EU a zajistí zadržení takového odpadu, dokud příslušný orgán místa odeslání nerozhodne jinak a toto rozhodnutí neoznámí příslušnému orgánu, kde byl odpad zadržen.¹⁶³

3.2.2. Vývoz odpadů určených k využití

Tato kapitola je v Nařízení rozdělena do dvou oddílů, kdy jeden se věnuje vývozu odpadů určených k využití do zemí, na které se nevztahuje Rozhodnutí OECD, a druhý vývozu do zemí, na které se Rozhodnutí OECD vztahuje.

V prvé řadě Nařízení zakazuje vývoz určitých odpadů určených k využití do zemí, na které se nevztahuje Rozhodnutí OECD. Jedná se o nebezpečné odpady uvedené v příloze V Nařízení či odpady, které nejsou v této příloze zařazeny pod jednu položku nebo se jedná o směsi nebezpečných odpadů, nebo o odpady, které jsou uvedeny v příloze V části 3. Dále se pak tento zákaz vztahuje na odpady, které jako nebezpečné určila země určení dle čl. 3 Basilejské úmluvy, odpady, u kterých země určení dovoz zakázala, a odpady, u kterých se příslušný orgán místa odeslání důvodně domnívá, že by s nimi v případě vývozu nebylo v zemi určení nakládáno způsobem šetrným k životnímu prostředí.¹⁶⁴

Nařízení umožňuje, aby členské státy EU mohly ve výjimečných případech určit, že se na daný nebezpečný odpad uvedený v příloze V nevztahuje zákaz vývozu. Toto může členský stát určit pouze na základě dokladů, které mu předloží oznamovatel, a za předpokladu, že odpad nevykazuje nebezpečné vlastnosti uvedené v příloze III směrnice

---

¹⁶³ Nařízení č. 1013/2006, čl. 35 odst. 6.

¹⁶⁴ Nařízení č. 1013/2006, čl. 36 odst. 1.

o odpadech.¹⁶⁵ Dále Nařízení stanovuje, že skutečnost, že odpad není uveden jako nebezpečný v příloze V, neznamená, že nemůže být ve výjimečných případech jako nebezpečný charakterizován v případě, že vykazuje některé nebezpečné vlastnosti uvedené v příloze III směrnice o odpadech. V takovém případě se na takový odpad bude taktéž vztahovat zákaz vývozu.¹⁶⁶

Ve výše popsaných výjimečných případech je členský stát povinen informovat pravděpodobnou zemi určení než vydá jakékoliv rozhodnutí týkající se dané přepravy. Dále mají členské státy na konci kalendářního roku povinnost informovat o takovýchto případech Komisi, která tyto informace předá dále ostatním členským státům a také sekretariátu Basilejské úmluvy. Na základě takto poskytnutých informací má Komise možnost provést úpravu přílohy V.¹⁶⁷

V případě vývozu odpadů uvedených na Zeleném seznamu či jejich směsi se přeprava odpadů řídí nařízením č. 1418/2007, o vývozu některých odpadů určených k využití, uvedených v příloze III nebo IIIA nařízení č. 1013/2006, do některých zemí, na které se nevztahuje Rozhodnutí OECD. Toto nařízení bylo přijato Komisí na základě zplnomocnění v čl. 37 Nařízení. Komise nejprve zaslala každé zemi, na niž se nevztahuje Rozhodnutí OECD, písemnou žádost o: i) potvrzení, že odpady je z EU možné do této země vyvážet za účelem využití, a ii) uvedení případného kontrolního postupu, který bude uplatňovat, tedy jestli se rozhodla pro zákaz, postup předchozího písemného oznámení a souhlasu, nebo nebude uplatňovat žádnou kontrolu. V případě, že země nezakazuje žádnou přepravu odpadů nebo neuplatňuje postup předchozího písemného oznámení a souhlasu podle čl. 35 Nařízení, stanovuje nařízení č. 1418/2007 použití čl. 18 Nařízení.¹⁶⁸ Komise nařízení č. 1418/2007 pravidelně aktualizuje, v současné době jsou v jeho přílohách stanoveny podmínky dovozu odpadů do zhruba 100 zemí, na které se nevztahuje Rozhodnutí OECD.

Do zemí, na něž se Rozhodnutí OECD vztahuje, je povolen vývoz odpadů uvedených v přílohách III, IIIA, IIIB, IV a IVA či jejich směsi nezařazených pod jednu položku, které jsou určeny k využití. Pokud je tato přeprava uskutečňována tranzitem přes země,

---

¹⁶⁵ Nařízení č. 1013/2006, čl. 36 odst. 3.

¹⁶⁶ Nařízení č. 1013/2006, čl. 36 odst. 4.

¹⁶⁷ Nařízení č. 1013/2006, čl. 36 odst. 5.

¹⁶⁸ Nařízení č. 1418/2007, čl. 1a.

na které se Rozhodnutí OECD vztahuje, použijí se přiměřeně ustanovení hlavy II Nařízení s následujícími úpravami a doplněními uvedenými v čl. 38:

- Směsi odpadů ze Zeleného seznamu, které jsou určeny pro předběžné postupy, podléhají postupu předchozího písemného oznámení a souhlasu, a to v případě že se následné předběžné nebo jiné využití nebo odstranění má uskutečnit v zemi, na niž se Rozhodnutí OECD nevztahuje.
- Odpady uvedené v příloze IIIB podléhají postupu předchozího písemného oznámení a souhlasu.
- Souhlas s přepravou mohou příslušné orgány místa určení mimo EU udělit formou tichého souhlasu.

Článek 38 odst. 3 obsahuje specifickou úpravu pro vývoz odpadů uvedených v příloze IV nebo IVA:

- Příslušné orgány místa odeslání a pro tranzit v EU zašlou celnímu úřadu vývozu z EU orazítkovanou kopii svých rozhodnutí o souhlasu s přepravou.
- Dopravce je povinen celnímu úřadu vývozu a výstupu z EU předat kopii průvodního dokladu
- V okamžiku, kdy odpad opustí území EU, uvědomí o tom celní úřad výstupu příslušný orgán místa odeslání v EU a zašle mu též orazítkovanou kopii průvodního dokladu.
- V případě, že příslušný orgán místa odeslání v rámci EU neobdrží od zařízení informace o převzetí odpadu do 42 dnů, kdy odpad opustil území EU, uvědomí o tom ihned příslušný orgán místa určení.
- Smlouva uzavřená mezi oznamovatelem a příjemcem musí obsahovat kromě náležitostí dříve uvedených i tyto: i) příjemce nese náklady vzniklé z povinnosti vrátit odpady zpět do země odeslání nebo z jejich využití nebo odstranění, a to v případě nesprávného potvrzení o využití vydané zařízením, na jehož základě bude uvolněna finanční záruka; ii) zařízení zašle do tří dnů od převzetí odpadů oznamovateli a všem příslušným orgánům podepsané kopie průvodního dokladu a iii) zařízení na svou odpovědnost co nejdříve (nejdéle do 30 dnů od dokončení využití nebo jednoho kalendářního roku od převzetí odpadů) potvrdí dokončení využití a zašle oznamovateli a všem

příslušným orgánům kopii průvodního dokladu s takto vyznačeným potvrzením.

V případě, že se uskutečňuje vývoz odpadů uvedených v přílohách IV a IVA, a to tranzitem přes země, na které se Rozhodnutí OECD nevztahuje, stanovuje se pro příslušný orgán pro tranzit země, na niž se Rozhodnutí OECD nevztahuje, lhůta 60 dnů k vyžádání doplňujících informací k podanému oznámení, poskytnutí tichého souhlasu (pouze v případě, že se země rozhodla nevyžadovat postup předchozího písemného souhlasu a o této skutečnosti informovala smluvní strany podle čl. 6 odst. 4 Basilejské úmluvy) nebo vydání písemného souhlasu. Příslušný orgán místa odeslání v rámci EU vydá rozhodnutí o souhlasu s přepravou až poté, co obdrží tichý nebo písemný souhlas příslušného orgánu pro tranzit.¹⁶⁹

3.3. Dovoz odpadů do Společenství ze třetích zemí

Dovoz odpadů do Evropské unie ze třetích zemí je v Nařízení upraven v hlavě V, která je rozdělena na tři kapitoly, které se postupně věnují dovozu odpadů určených k odstranění, využití a obecným otázkám.

V první řadě Nařízení zakazuje dovoz odpadů určených k odstranění ze třetích zemí. Tento zákaz se ale nevztahuje na země: i) které jsou smluvní stranou Basilejské úmluvy; ii) se kterými Evropská unie či Evropská unie a její členské státy uzavřely dohodu, která je v souladu s čl. 11 Basilejské úmluvy¹⁷⁰ či byla taková dohoda uzavřena jednotlivými členskými státy EU nebo iii) které nemohou z důvodu krize, války nebo operace k nastolení nebo udržení míru uzavřít výše zmíněnou dohodu nebo v takové zemi není možné určit příslušný orgán k odeslání či nemůže právně jednat.¹⁷¹ Takové třetí země mají za povinnost předložit odůvodněnou žádost, která se zakládá na skutečnosti, že nemají technickou kapacitu a nezbytná zařízení k odstranění odpadů způsobem šetrným

---

¹⁶⁹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 38 odst. 5.

¹⁷⁰ Článek 11 Basilejské úmluvy upravuje možnost smluvních stran uzavírat dvoustranné, mnohostranné a regionální dohody týkající se pohybu nebezpečných odpadů nebo jiných odpadů. Tyto smlouvy mohou uzavírat jak smluvní strany mezi sebou, tak i se státy, které smluvními stranami nejsou, a to za podmínky, že tyto dohody budou v souladu s ustanoveními Úmluvy ohledně nakládání odpadů způsobem šetrným k životnímu prostředí.

¹⁷¹ Nařízení č. 1013/2006, čl. 41 odst. 1.

k životnímu prostředí a ani je nemohou přiměřeným způsobem získat¹⁷². Nařízení také povoluje ve výjimečných případech možnost členských států uzavřít dohodu o odstranění určitých odpadů v daném členském státě, a to za předpokladu, že v zemi odeslání by nebylo s odpady nakládáno způsobem šetrným k životnímu prostředí, jak je vyžadováno v čl. 49 Nařízení. Taková dohoda se musí slučovat s evropskou legislativou a čl. 11 Basilejské úmluvy, musí být oznámena Komisi ještě před jejím uzavřením (avšak v mimořádných situacích je dána jednoměsíční lhůta k jejímu oznámení po jejím uzavření) a musí zaručovat, že odpad vznikl v zemi odeslání a bude odstraněn v členském státě, který dohodu uzavřel.¹⁷³

Procedurální požadavky na postup při dovozu odpadů ze zemí, které jsou smluvní stranou Basilejské úmluvy nebo z oblastí v případě krize nebo války upravuje článek 42. Ten uvádí, že na dovoz odpadů ze zemí, které jsou smluvní stranou Basilejské úmluvy, se přiměřeně použijí ustanovení hlavy II, a to s úpravami a doplněními, které obsahuje tento článek. Mezi ty patří:

- Lhůta 60 dní pro příslušný orgán pro tranzit mimo EU od předání potvrzení o přijetí oznámení na žádost o doplňující informace k přepravě, poskytnutí tichého souhlasu nebo vydání písemného souhlasu.
- V případě dovozu ze země či oblasti postižené krizí nebo válkou není vyžadován souhlas příslušných orgánů místa odeslání.
- Příslušný orgán pro tranzit v EU potvrdí přijaté oznámení a kopie zašle zbylým dotčeným orgánům.
- Rozhodnutí o souhlasu s přepravou příslušného orgánu místa určení a případně též pro tranzit musí být zasláno celnímu úřadu vstupu do EU.
- Celnímu úřadu vstupu do EU předá dopravce kopii průvodního dokladu, který následně jeho orazítkované kopie zašle příslušným orgánům místa určení a pro tranzit v rámci EU, v němž uvede, že odpad vstoupil na území EU.

Přeprava může být uskutečněna pouze v případě, že oznamovatel obdržel písemný souhlas od všech příslušných orgánů a splnil podmínky v něm stanovené, uzavřel smlouvu s příjemcem a tato smlouva je účinná, byla poskytnuta finanční záruka nebo

---

¹⁷² Nařízení č. 1013/2006, čl. 41 odst. 4.

¹⁷³ Nařízení č. 1013/2006, čl. 41 odst. 2.

odpovídající pojištění a je zajištěno nakládání s odpadem způsobem šetrným k životnímu prostředí dle čl. 49 Nařízení. Pokud by celní úřad vstupu do EU odhalil nedovolenou přepravu, má za povinnost neprodleně o této skutečnosti informovat příslušný orgán ve své zemi, který následně informuje příslušný orgán místa určení (ten následně informuje příslušný orgán místa odeslání mimo EU) a zajistí zadržení odpadu, dokud příslušný orgán místa odeslání nerozhodne jinak a toto rozhodnutí neoznámí příslušnému orgánu v zemi, kde byl odpad zadržen.

Stejně jako v případě dovozu odpadů určených k odstranění i u odpadů určených k využití Nařízení zakazuje jejich dovoz s výjimkou výše uvedených zemí, avšak zde navíc úprava povoluje také dovoz ze zemí, na něž se vztahuje Rozhodnutí OECD. Co se týče postupu dovozu odpadů určených k využití, odkazuje článek 44 na úpravu v hlavě II s úpravami a doplněními uvedenými v tomto článku (např. možnost příslušného orgánu mimo EU udělit souhlas vyžadovaný dle čl. 9 Nařízení formou tichého souhlasu) a v čl. 42, který se věnuje dovozu odpadů určených k odstranění. Konkrétně odkazuje na ustanovení upravující uzavření dohody mezi státy o dovozu odpadů a dále také na ustanovení upravující postup celního úřadu a příslušných orgánů před a během přepravy.

Přeprava se pak opět může uskutečnit, pouze pokud oznamovatel obdržel písemný souhlas od všech příslušných orgánů nebo byl udělen tichý souhlas příslušným orgánem místa odeslání mimo EU či jej lze odůvodněně předpokládat a byly pro něj splněny podmínky, mezi oznamovatelem a příjemcem byla uzavřena smlouva a tato smlouva je účinná, byla poskytnuta finanční záruka nebo odpovídající pojištění, která je taktéž účinná, a je zajištěno nakládání s odpadem způsobem šetrným k životnímu prostředí dle čl. 49 Nařízení.¹⁷⁴ V případě, že by celní úřad vstupu do EU odhalil nedovolenou přepravu, úprava se zde shoduje s úpravou dovozu odpadů určených k odstranění, jak již bylo popsáno výše.

Pokud by došlo k dovozu odpadů určených k využití ze zemí, na něž se nevztahuje Rozhodnutí OECD, ale jsou smluvní stranou Basilejské úmluvy, nebo z oblasti v případě krize či války, stanovuje Nařízení postup dle čl. 42 upravující dovoz odpadů určených k odstranění.

---

¹⁷⁴ Nařízení č. 1013/2006, čl. 44 odst. 4.

Poslední článek hlavy V upravuje dovoz ze zámořských zemí nebo území, kde se již nerozlišuje, zda je odpad určen k odstranění či využití. Na veškerý takto dovážený odpad se uplatní úprava uvedená v hlavě II. V případě dovozu ze zámořské země nebo území, které je spojeno s členským státem EU, Nařízení povoluje aplikovat vnitrostátní úpravu, o níž mají za povinnost členské státy informovat Komisi.¹⁷⁵

3.4. Tranzit přes EU ze třetích zemí a do třetích zemí

Tranzit odpadů přes území EU ze třetích zemí a do třetích zemí je upraven v hlavě VI Nařízení a je rozdělen na dvě kapitoly, které se samostatně věnují tranzitu odpadů určených k odstranění a tranzitu odpadů určených k využití.

Tranzit odpadů určených k odstranění se dle Nařízení bude řídit čl. 42, který upravuje procedurální požadavky při dovozu odpadů určených k odstranění ze zemí, které jsou smluvní stranou Basilejské úmluvy, nebo z jiných oblastí v případě krize nebo války s těmito doplněními:

- První a poslední příslušný orgán pro tranzit na území EU má povinnost zaslat orazítkovanou kopii rozhodnutí o souhlasu s přepravou. V případě, že udělil tichý souhlas, zašle celním úřadům vstupu a výstupu z EU kopii potvrzení o přijetí oznámení.
- Celní úřad výstupu z EU zašle orazítkovanou kopii průvodního dokladu všem příslušným orgánům pro tranzit v rámci EU s informací, že odpad opustil území Společenství, jakmile tak nastane.

Na tranzit odpadů určených k využití, které jsou přepravovány ze země a do země, na které se nevztahuje Rozhodnutí OECD, se použije výše zmíněná úprava se všemi doplněními jako na tranzit odpadů určených k odstranění. Pokud přepravované odpady určené k využití jsou ze země a putují do země, na kterou se Rozhodnutí OECD vztahuje, bude se tato přeprava řídit čl. 44 Nařízení, které upravuje procedurální požadavky při dovozu odpadů ze zemí, na které se vztahuje Rozhodnutí OECD, nebo z jiných oblastí

---

¹⁷⁵ Nařízení č. 1013/2006, čl. 46.

v případě krize nebo války se stejnými doplněními, které jsou popsány výše u tranzitu odpadů určených k odstranění.

4. Úloha orgánů veřejné správy

Nařízení ukládá členským státům, aby v rámci své jurisdikce zřídily vhodný systém dozoru a kontrol nad přepravou odpadů,¹⁷⁶ souvisejícím využíváním a odstraňováním odpadů a také nad zařízeními, podniky a zprostředkovateli, kteří se přeprav účastní.¹⁷⁷ Tyto kontroly mají příslušné orgány vykonávat v místě vzniku odpadu, v místě určení, na hranicích EU a během přepravy uvnitř EU.¹⁷⁸ V České republice je tento systém dozoru a kontrol dle zákona o odpadech svěřen Ministerstvu životního prostředí, České inspekci životního prostředí, celním orgánům, Policii České republiky, krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností.

Během kontrol se musejí inspektoři a pověřeni zaměstnanci výše uvedených orgánů prokazovat průkazem vydaným příslušným orgánem. Další povinnosti se řídí zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole.

4.1. Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem státní správy v oblasti odpadového hospodářství¹⁷⁹, vykonává v této oblasti vrchní státní dozor a ve vztahu k přeshraniční přepravě odpadů má svěřenu řadu pravomocí. Ministerstvo plní funkci ohniskového bodu Basilejské úmluvy, je tedy odpovědné za předávání a přijímání informací, dále vykonává funkci příslušného orgánu a kontaktního subjektu pro přeshraniční přepravu odpadů, vydává rozhodnutí podle Nařízení a podle části deváté zákona o odpadech – tedy vydává souhlasy, zákazy, námítky týkající se přepravy, rozhoduje o povinnosti vrátit zpět přepravovaný odpad, o jeho využití nebo odstranění a o uhrazení nákladů s tím spojených. Ministerstvo dále shromažďuje a zpracovává údaje o přeshraniční přepravě odpadů, zveřejňuje informace o produkci odpadů a nakládání s nimi, o zařízeních k nakládání s odpady, poskytuje informace o stavu odpadového hospodářství ČR příslušným orgánům Evropské unie nebo mezinárodních úmluv, jichž je ČR smluvní stranou, schvaluje plány kontrol přepravy odpadů, rozhoduje o odvolání

---

¹⁷⁶ Nařízení č. 1013/2006, čl. 33 odst. 1.

¹⁷⁷ Nařízení č. 1013/2006, čl. 50 odst. 2.

¹⁷⁸ Nařízení č. 1013/2006, čl. 50 odst. 3 a 4.

¹⁷⁹ § 72 odst. 1 písm. a) ZOdp.

proti rozhodnutí inspekce a krajského úřadu. Dále vydává řadu pokynů a metodik, jež mají za cíl sjednotit a usnadnit práci správních orgánů při rozhodování a kontrole týkající se přeshraniční přepravy odpadů.¹⁸⁰

4.2. Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí (dále jako „ČIŽP“) je organizační složkou státu, která je přímo podřízená ministerstvu. Byla zřízena v roce 1991 zákonem č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa a je odborným orgánem pověřený dozorem nad dodržováním právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí a nad dodržováním závazných rozhodnutí správních orgánů v oblasti životního prostředí. Další její činností je také prevenční činnost v rámci ochrany životního prostředí, které dociluje nejen svou kontrolní a sankční činností, ale také komunikací s veřejností, poskytováním informací či přijímáním podnětů týkajících se poškozování nebo ohrožování životního prostředí.¹⁸¹

Nejzásadnější pravomocí týkající se přeshraniční přepravy odpadů, kterou jí zákon o odpadech svěřuje, je pravomoc provádět kontroly na místě vzniku odpadu, na hraničních přechodech a u oznamovatele a příjemce, kontrolu dokladů spojených s přepravou a také fyzickou kontrolu odpadů a odběr a analýzu vzorků. Dále kontroluje dodržování právních předpisů a rozhodnutí ministerstva a jiných správních orgánů právníky osobami a fyzickými osobami oprávněnými k podnikání, dává ministerstvu podněty k uplatnění vrchního státního dozoru a zpracovává plány kontrol přepravy odpadů. Tato pravomoc byla do odpadového zákona promítnuta novelou č. 223/2015 Sb., která nabyla účinnosti 01.10.2015, a to v důsledku adaptace na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 660/2014, kterým se mění nařízení č. 1013/2006 o přepravě odpadů. V původní verzi Nařízení byly k jeho prosazování stanoveny pouze namátkové kontroly přeprav odpadů nebo souvisejícího využívání nebo odstraňování. Nařízením č. 660/2014 však byla

---

¹⁸⁰ Např. Manuál pro zařazování odpadů do Zeleného seznamu, Přeshraniční přeprava odpadů – praktická příručka, Metodický pokyn pro postup při přeshraniční přepravě odpadů a/nebo předupravených odpadů do ČR za účelem jejich energetického využití. Vše dostupné na stránkách ministerstva: https://www.mzp.cz/cz/pokyn_preprava_odpadu

¹⁸¹ Výroční zpráva České inspekce životního prostředí za rok 2019 [online]. Praha: Česká inspekce životního prostředí, 2020 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/file/3M8/Vyrocnizprava-CIZP-2019.pdf>, str. 8-9.

vložena povinnost členských států vypracovat plány kontrol pro celá svá území, a to na základě posouzení rizik vztahujících se na specifické toky odpadů a zdroje nedovolené přepravy. ČIŽP si v plánu kontrol přeprav odpadů v letech 2020-2022 dává za cíl každoročně dosáhnout minimálně 40 kontrol přeprav odpadů.¹⁸² V roce 2019 bylo v rámci kontrolních akcí zkontrolováno více než tisíc přeprav, během kterých bylo zadrženo 17 vozidel, jež nelegálně přepravovaly odpad.¹⁸³

ČIŽP má pravomoc projednávat přestupky taxativně určené zákonem o odpadech¹⁸⁴ a stanovuje také opatření a lhůty pro zjednání nápravy samostatným rozhodnutím. V rámci odpadového hospodářství uložila za rok 2019 pokuty v celkové částce 47.549.000,- Kč,¹⁸⁵ v rámci kontroly zařízení a původců odpadů zahájila ČIŽP 23 přestupkových řízení a uložila 21 sankcí v celkové výši 405.000,- Kč.¹⁸⁶

4.3. Celní orgány

Celními orgány se v ČR rozumí Celní správa České republiky, která je soustavou správních orgánů a ozbrojeným bezpečnostním sborem. Celní správa ČR má dvoustupňovou organizační strukturu, kterou tvoří Generální ředitelství cel ČR a 15 celních úřadů, které jsou mu podřízené.¹⁸⁷ V rámci přeshraniční přepravy odpadů je celním úřadům svěřena kontrolní pravomoc.¹⁸⁸ Při takové kontrole zjišťují, zda je odpad vybaven příslušnými doklady, které stanovují právní předpisy, zda odpad odpovídá údajům, které jsou uvedeny v průvodních dokladech, zda zboží, které je přepravováno bez vyžadovaných dokladů, není odpadem, a zda přeshraniční přeprava není v rozporu s právními předpisy.¹⁸⁹ Celním úřadům se k provádění kontrol svěřuje oprávnění zastavovat vozidla, nařizovat odstavení vozidla na vhodné místo, kontrolovat průvodní doklady, totožnost osoby, jež odpad přepravuje, provádět fyzickou kontrolu odpadů a zboží, odebrat jejich vzorky, analyzovat je a pořizovat fotodokumentaci.¹⁹⁰ V případě,

---

¹⁸² Plán kontrol přeprav odpadů pro období 2020 – 2022 [online]. Praha: Česká inspekce životního prostředí. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/Plan-cinnosti-na-rok-2020.html>

¹⁸³ Výroční zpráva ČIŽP za rok 2019, cit. dílo, str. 40.

¹⁸⁴ ČIŽP má pravomoc projednávat přestupky podle § 66 odst. 2 až 5 a odst. 7 Z Odp.

¹⁸⁵ Výroční zpráva ČIŽP za rok 2019, cit. dílo, str. 19.

¹⁸⁶ Výroční zpráva ČIŽP za rok 2019, cit. dílo, str. 40

¹⁸⁷ § 1 odst. 2 a 3 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.

¹⁸⁸ § 77 odst. 1 písm. a) Z Odp.

¹⁸⁹ § 77 odst. 4 Z Odp.

¹⁹⁰ § 77 odst. 5 Z Odp.

kdy celní úřady zjistí porušení Nařízení nebo zákona o odpadech, mají pravomoc provést šetření u původce, držitele nebo oznamovatele odpadu a také u příjemce na místě určení. Zároveň o takovém porušení musí neprodleně informovat ministerstvo a ČIŽP.¹⁹¹

Pokud celní úřad pojme podezření, že se jedná o nedovolenou přeshraniční přepravu nebo že přeshraniční přeprava je uskutečňována v rozporu s povolením, má oprávnění nařídit její přerušování a odstavení vozidla na místě k tomu určeném, zadržet doklady k vozidlu a nákladu a zakázat pokračování v jízdě, popřípadě jí zabránit použitím technických prostředků.¹⁹² Náklady spojené s přerušováním přepravy – tedy s jízdou vozidla na místo určené k odstavení a dobou, po kterou je odstaveno, jdou k tíži dopravce. Ten je stále odpovědný za vozidlo, náklad i přepravované osoby.¹⁹³

Celní úřady také mají pravomoc nepropustit zboží do navrhovaného celního režimu,¹⁹⁴ pokud i) zboží, které není deklarováno jako odpad, odpadem je; ii) zboží je deklarováno jako odpad, ale není vybaveno doklady předepsanými právními předpisy, nebo odpad neodpovídá údajům zapsaným v těchto dokladech a iii) v případě, kdy vývoz nebo dovoz zboží, které je deklarováno jako odpad, do nebo ze států, které nejsou členskými státy EU, je zakázán. Pokud celní úřad vydá takové rozhodnutí, musí o tom neprodleně informovat ministerstvo.¹⁹⁵

Celní úřady nejsou odbornými orgány, mohou si proto při kontrole vyžádat odbornou pomoc ČIŽP¹⁹⁶ a v případě pochybností, zda je přepravované zboží odpadem, či nikoliv, se musí obrátit na místně příslušný krajský úřad, který o věci rozhodne.¹⁹⁷ Celní úřady nejsou oprávněny ukládat při výše popsáných kontrolách sankce, ty ukládá ČIŽP a jsou příjmem Státního fondu životního prostředí.¹⁹⁸

Celní správa ČR v roce 2019 provedla celkem 1 577 kontrol přeprav odpadů, v jejichž rámci odhalila 52 porušení právních předpisů, které se týkaly především chybějících údajů v průvodních dokladech nebo v chybně označených druzích odpadů.

---

¹⁹¹ § 77 odst. 10 ZOd.

¹⁹² § 77 odst. 7 ZOd.

¹⁹³ § 77 odst. 8 ZOd.

¹⁹⁴ Dle nařízení č. 952/2013, kterým se stanovuje celní kodex Unie, čl. 5 odst. 16 může být zboží propuštěno pouze v souladu se celním kodexem, a to do režimu propuštění do volného oběhu, zvláštního režimu nebo vývozu.

¹⁹⁵ § 77 odst. 11 ZOd.

¹⁹⁶ § 77 odst. 12 ZOd.

¹⁹⁷ § 77 odst. 13 ZOd.

¹⁹⁸ § 77 odst. 17 ZOd.

Dle mého názoru se na relativně vysokém počtu zjištěných nedostatků může podílet komplikovanost relevantní právní úpravy. V roce 2019 také proběhla kontrolní akce „Plast“ ve spojení s ČIŽP, během níž bylo odhaleno 17 nelegálních přeprav, které převážely celkem 410 tun odpadu.¹⁹⁹

4.4. Policie České republiky

Policie České republiky (dále jako „PČR“ nebo „policie“) je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který tvoří policejní prezidium, útvary s celostátní působností, 14 krajských ředitelství policie a útvary v jejich rámci zřízené, a jeho hlavním úkolem je *„chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelným předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.“*²⁰⁰ Zákon o odpadech PČR ukládá zaznamenávání a dokumentování podezřelých jevů a okolností, které by nasvědčovaly nelegální přeshraniční přepravě odpadů do ČR, a to v rámci pohraničního odbavování a v pásmu do 25 km od státních hranic.²⁰¹ PČR při získávání těchto informací postupuje a využívá oprávnění, které jí svěřují příslušné právní předpisy, např. zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Zjištěné informace a podněty následně předává ČIŽP a celním úřadům, které poté mohou provést vlastní nápravná šetření. Těmto orgánům v rámci součinnosti policie poskytuje odbornou pomoc a podmínky nebo si od nich naopak sama může odbornou pomoc vyžádat. PČR také vystupuje jako orgán činný v trestním řízení při vyšetřování a stíhání trestných činů v oblasti ochrany životního prostředí, včetně nelegální přepravy odpadů.²⁰²

---

¹⁹⁹ *Informace o činnosti Celní správy České republiky* [online]. Ministerstvo financí ČR [cit. 13.08.2020]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2019/zprava-o-cinnosti-financni-spravy-cr-a-c-38924>

²⁰⁰ § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

²⁰¹ § 77a odst. 1 písm. a) Z Odp.

²⁰² § 12 odst. 1 a odst. 2 písm. a) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.

4.5. Krajské úřady

Zákon o odpadech dává krajským úřadům rozsáhlou škálu pravomocí týkajících se nakládání s odpady a nepřímo tedy i přeshraniční přepravy odpadů. Krajské úřady v případě pochybností rozhodují, zda je věc skutečně odpadem.²⁰³ Pokud však bude schválen nový zákon o odpadech, který v současné době projednává Poslanecká sněmovna ČR, krajský úřad již v pochybnostech rozhodovat nebude, a to na základě zkušeností s nejednoznačným postavením krajských úřadu k takovým rozhodnutím.²⁰⁴ Podle navrhované úpravy tedy bude stačit, pokud ministerstvo, ČIŽP nebo celní úřad budou při přeshraniční přepravě movitou věc za odpad považovat.²⁰⁵

Krajské úřady dále udělují souhlas k provozování zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů, mohou provoz zařízení k odstraňování odpadů zakázat a také kontrolují, zda tato zařízení dodržují právní předpisy a správní rozhodnutí v oblasti odpadového hospodářství.

4.6. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Zákon o odpadech obecním úřadům obcí s rozšířenou působností sice svěřuje řadu pravomocí týkajících se nakládání s odpady, ale co se týče přeshraniční přepravy odpadů, jsou tyto úřady zapojeny pouze v případě, kdy je v jejich obvodu zjištěna přeprava odpadů, která nemůže být dokončena nebo je nedovolená. Obecní úřad obce s rozšířenou působností má pak za povinnost přepravovaný odpad bezpečně uskladnit, pokud hrozí nebo již došlo k poškození lidského zdraví nebo životního prostředí, a rozhodnutím uložit úhradu vynaložených nákladů osobám, které za nedokončenou nebo nedovolenou přepravu odpovídají.²⁰⁶

---

²⁰³ § 78 odst. 2 písm. i) Z Odp.

²⁰⁴ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o odpadech, str. 181.

²⁰⁵ § 47 odst. 7 vládního návrhu zákona o odpadech.

²⁰⁶ Nařízení č. 1013/2006, čl. 22 odst. 9 a § 58 odst. 3 Z Odp.

5. Odpovědnost za protiprávní jednání v přeshraniční přepravě odpadů

Odpovědnost za protiprávní jednání nastupuje jako reakce na porušení právní povinnosti stanovené právním předpisem. Jejím cílem je potrestat subjekt, který se dopustil protiprávního jednání, ale také odstranit nežádoucí následky protiprávním jednáním vzniklé. Systém odpovědnosti v právu životního prostředí je založen na odpovědnosti v několika formách, kterými jsou: i) soukromoprávní odpovědnost za majetkovou újmu, ii) správněprávní odpovědnost, iii) trestněprávní odpovědnost a iv) odpovědnost za ekologickou újmu. Tyto jednotlivé druhy odpovědnosti jsou samostatné a mohou být uplatněny nezávisle na sobě, ale odpovědnost správněprávní a trestněprávní se vzájemně vylučují a to na základě zákazu dvojího trestání stanoveného v čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod.²⁰⁷ Vzhledem ke skutečnosti, že při porušení povinností souvisejících s přeshraniční přepravou odpadů jsou soukromoprávní odpovědnost a odpovědnost za ekologickou újmu druhotné, budu v této části podrobněji rozebírat pouze deliktní odpovědnost a to jak správní, tak trestní.

Co se týče úpravy odpovědnosti v Nařízení, tak to taxativně v čl. 2 odst. 35 vymezuje případy, kdy se přeprava odpadů považuje za nedovolenou přepravu, dále upravuje postup zpětného převzetí odpadů v případě zjištění takové přepravy, avšak odpovědnost z nedovolené přepravy řeší pouze na obecné rovině v čl. 50, v němž stanovuje, že sankce, musí být účinné, přiměřené a odrazující. Jejich stanovení ponechává čistě v kompetenci jednotlivých členských států, které musí odpovědnostní a sankční systém nastavit v souladu s jinými normami mezinárodního a evropského práva.

5.1. Správněprávní odpovědnost

V oblasti práva životního prostředí je nejčastěji užívaným druhem právní odpovědnosti správněprávní odpovědnost, mimo jiné proto, že ochrana životního prostředí je svěřena především orgánům veřejné správy. Správní trestání má v oblasti ochrany životního prostředí významnou roli, a to především z toho důvodu, že jeho

---

²⁰⁷ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8041-6, str. 581-582.

ochrana v rámci trestního práva má prozatím nízkou účinnost, respektive k ní nedochází často.²⁰⁸ Správní právo rozlišuje tři základní skupiny správních deliktů, a to i) přestupky, ii) správní disciplinární delikty a iii) správní pořádkové delikty.²⁰⁹ Vzhledem k řešené tématice se zaměřím pouze na přestupky. Přestupek je v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jako „přestupkový zákon“) definován jako „společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.“²¹⁰ Aby nastoupila správněprávní odpovědnost, musí být tedy kumulativně splněny tyto znaky: i) protiprávnost jednání, ii) společenská škodlivost, iii) výslovné označení činu za přestupek, iv) nejde o trestný čin. Přestupku se pak může dopustit jak fyzická osoba mimo svou případnou podnikatelskou činnost, u níž je odpovědnost konstruována jako subjektivní, tedy je u ní vyžadováno zavinění, tak i právnická osoba a fyzická osoba podnikající, jejichž odpovědnost je objektivní s možností liberace.

Přestupkový zákon obsahuje obecnou úpravu správního trestání a jednotlivé skutkové podstaty musíme hledat ve složkových zákonech, v případě přeshraniční přepravy odpadů pak v zákoně o odpadech. Dle odpadového zákona se právnická osoba a podnikající fyzická osoba v oblasti přeshraniční přepravy odpadů může dopustit přestupku, pokud při takové přepravě poruší povinnosti stanovené Nařízením nebo neplní podmínky stanovené ministerstvem v rozhodnutí (povolení) vydaném podle Nařízení nebo podle části deváté ZOdp.²¹¹ K řešení těchto přestupků je oprávněna ČIŽP a v případě jejich spáchání může právnické osobě nebo fyzické osobě podnikající vyměřit pokutu až ve výši 50.000.000,- Kč.²¹² Pokutu následně vymáhá příslušný správce daně.²¹³ Mezi další přestupky uvedené v § 66 ZOdp, kterých by se právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající mohla v souvislosti s přeshraniční přepravou odpadů dopustit, patří například nezařazení odpadu podle Katalogu odpadů, předání odpadu osobě, aniž by k tomu byla tato osoba dle zákona o odpadech oprávněná, převzetí odpadu, aniž by k tomu byla osoba oprávněná, nebo

---

²⁰⁸ JELÍNKOVÁ, J. a S. HAVELKOVÁ. *Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí*. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-697-5, str. 1.

²⁰⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 249.

²¹⁰ § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

²¹¹ § 66 odst. 4 písm. g) ZOdp.

²¹² § 66 odst. 8 písm. e) ZOdp.

²¹³ § 68 odst. 1 ZOdp.

provoz zařízení k využívání nebo odstraňování odpadu bez souhlasu krajského úřadu nebo v rozporu s ním.

Fyzická osoba nepodnikající se v oblasti přeshraniční přepravy odpadů může dopustit přestupku tím, že přepravuje odpad v rozporu s Nařízením nebo takovou přepravu uskuteční v rozporu s povolením.²¹⁴ I tyto přestupky řeší ČIŽP a může fyzické osobě vyměřit pokutu až do výše 1.000.000,- Kč.²¹⁵

Pokuty uložené ČIŽP jsou pak z 50% příjmem Státního fondu životního prostředí ČR a z 50% rozpočtu obce, v jejímž katastrálním území došlo k porušení předpisů.²¹⁶

5.2. Trestněprávní odpovědnost

Trestněprávní odpovědnost je nejpřísnější formou odpovědnosti a nastupuje v okamžiku, kdy se ostatní právní prostředky jeví jako neúčinné, představuje prostředek *ultima ratio*. Uplatní se tedy jen při spáchání nejzávažnějších protiprávních činů proti životnímu prostředí. V ČR nemá trestní odpovědnost na úseku ochrany životního prostředí dlouhou tradici. Poprvé se v trestním zákoně objevila v roce 1989, kdy byly postupně mezi skutkové podstaty trestných činů obecně nebezpečných zařazovány také skutkové podstaty trestných činů na úseku životního prostředí. Samostatnou hlavu trestných činů proti životnímu prostředí však přinesl až zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jako „trestní zákoník“ nebo „TZ“), který je ve znění pozdějších předpisů platný dodnes.

Skutkové podstaty trestných činů týkajících se ochrany životního prostředí uvedených v trestním zákoníku se dají rozdělit do tří skupin: i) obecné (skutkové podstaty široce využitelné proti činům ohrožujícím životní prostředí – ohrožení a poškození životního prostředí dle § 293 a 294 TZ), ii) zvláštní (jejich aplikace se týká specifických jednání, např. neoprávněné nakládání s odpady dle § 298 TZ, týrání zvířat dle § 302 TZ nebo šíření nakažlivé nemoci zvířat dle § 306 TZ) a iii) ostatní (skutkové podstaty mimo hlavu osmou, jež se dají také použít ve prospěch ochrany životního prostředí, např.

---

²¹⁴ § 69 odst. 3 písm. b) Z Odp.

²¹⁵ § 69 odst. 4 písm. c) Z Odp.

²¹⁶ § 2 odst. 1 písm. g) a § 2 odst. 3 zákona č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky

obecné ohrožení dle § 272 a 273 TZ nebo zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329 TZ).²¹⁷ Druhé možné dělení skutkových podstat obsažených v trestním zákoníku rozděluje skutkové podstaty pouze do dvou základních skupin, a to: i) trestné činy proti životnímu prostředí obsažené v hlavě osmé a ii) trestné činy související s ochranou životního prostředí obsažené v hlavě sedmé.²¹⁸

Aby došlo ke vzniku trestněprávní odpovědnosti, musí dojít ke spáchání trestného činu, který je trestním zákoníkem definován jako „*protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“²¹⁹ Musí být tedy splněny tyto znaky: i) protiprávnost, ii) typové znaky trestného činu (objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka) a iii) obecné znaky uvedené v zákoně (věk, přičetnost, u mladistvých rozumová a mravní vyspělost).²²⁰

V případě právnických osob platí, že trestní odpovědnost nastává v případě, že: i) dané jednání je protiprávní, ii) bylo spácháno v zájmu právnické osoby nebo v rámci její činnosti, iii) pokud tak jednal její statutární orgán či jeho člen, osoba ve vedoucím postavení, která je za právnickou osobu oprávněna jednat, nebo u ní vykonává řídicí či kontrolní činnost, nebo tak jednala osoba, která vykonává rozhodující vliv na řízení právnické osoby či zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení a iv) jednání je právnické osobě přičitatelné, tedy jej učinila některá z výše uvedených osob nebo zaměstnanec na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby, nebo proto, že tyto orgány neprovedly potřebná opatření, která jim ukládají právní předpisy (kontrola zaměstnanců nebo opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu).²²¹ Právnická osoba se může trestní odpovědnosti zprostit, a to v případě, že vynaložila veškeré úsilí, které po ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání trestného činu zabránila.²²²

Ze skutkových podstat uvedených v hlavě osmé trestního zákoníku je vzhledem k přeshraniční přepravě odpadů nejrelevantnější trestný čin neoprávněného nakládání s odpady dle § 298 TZ. Ten obsahuje dvě samostatné základní skutkové podstaty, kdy

---

²¹⁷ DAMOHORSKÝ, M. a kol., Právo životního prostředí, cit. dílo, str. 75.

²¹⁸ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: obecná část*, cit. dílo, str. 648.

²¹⁹ § 13 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

²²⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3, str. 134.

²²¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část*, cit. dílo, str. 373-376.

²²² § 8 odst. 5 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

právě prvá z nich se týká přeshraniční přepravy odpadů.²²³ Skutková podstata uvedená v § 298 odst. 1 TZ bude naplněna, pokud pachatel poruší právní předpis upravující nakládání s odpady tím, že bez oznámení nebo souhlasu příslušného orgánu přepraví odpad přes hranice státu nebo v oznámení či průvodních dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, a to i z nedbalosti. Při naplnění této skutkové podstaty hrozí pachateli trest odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti.

Vzhledem k podobnosti se skutkovou podstatou přestupků uvedených v zákoně o odpadech popsaných výše (především přestupku dle § 66 odst. 4 písm. g) ZOdp) může činit problém rozlišit, kdy se jedná o přestupek a kdy už půjde o trestný čin. Bude záležet na závažnosti jednání, jeho následků a především míře společenské škodlivosti. Pokud tato bude naplněna, dojde k upřednostnění trestního postihu.²²⁴

Skutková podstata uvedená v druhém odstavci tkví v porušení povinnosti dle právního předpisu upravujícího nakládání s odpady tím, že osoba odpady ukládá, odkládá, přepravuje nebo s nimi jinak nakládá v rozporu s takovým předpisem, takovou činností způsobí poškození nebo ohrožení životního prostředí a k odstranění takového poškození nebo ohrožení je potřeba vynaložit náklady ve značném rozsahu, a to i z nedbalosti. Za spáchání tohoto trestného činu hrozí pachateli trest odnětí svobody až na dvě léta nebo zákaz činnosti.

Zbývající dva odstavce upravují kvalifikované skutkové podstaty, které jsou přísněji trestané, a to odnětím svobody na šest měsíců až tři roky nebo zákazem činnosti, pokud pachatel výše zmíněné trestné činy spáchá: i) jako člen organizované skupiny, ii) opakovaně nebo iii) získá činem pro sebe nebo jiného značný prospěch²²⁵, nebo odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem, pokud i) pachatel získá výše zmíněnými činy pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu nebo ii) se čin týká nebezpečného odpadu.²²⁶ Trestnost trestného činu neoprávněného nakládání s odpady může zaniknout účinnou lítostí.²²⁷

---

²²³ § 298 odst. 1 TZ je promítnutím čl. 4 odst. 3 Basilejské úmluvy do českého právního řádu.

²²⁴ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: obecná část*, cit. dílo, str. 651.

²²⁵ § 298 odst. 3 TZ.

²²⁶ § 298 odst. 4 TZ.

²²⁷ § 33 TZ.

V souvislosti s přeshraniční přepravou odpadů mohou být také spáchány další trestné činy uvedené v trestním zákoníku jako např. úmyslné a nedbalostní poškození a ohrožení životního prostředí²²⁸, poškození vodního zdroje²²⁹, poškození lesa²³⁰, obecné ohrožení²³¹, obecné ohrožení z nedbalosti²³², poškození cizí věci²³³ nebo legalizace výnosů z trestné činnosti.²³⁴

5.3. Vybrané případy nedovolené přeshraniční přepravy odpadů

5.3.1. Kauza „Geobal“

Jednou z nejvýznamnějších kauz poslední doby týkající se přeshraniční přepravy odpadů byl spor mezi Českou republikou a Evropskou komisí, potažmo Polskem, ohledně zpětvzetí zhruba 20.000 tun látky TPS-NOLO (Geobal) (dále jako „Geobal) uložených na skládce v polských Katovicích.

Spor začal na konci roku 2010, kdy spolu Jiří Pašůj a společnost Biuro Rozwoju Gospodarczego Sp.z.o.o. (dále jako „BRG“) uzavřeli smlouvu o komisním prodeji 58.000 tun látky Geobal, která je tvořená směsí kyselých dehtů z rafinace ropy, uhelného prachu a oxidu vápenatého a měla být v Polsku využita při výrobě cementu.²³⁵ Tato látka vznikla z kalů ze sanace tzv. ostravských lagun, které v té době čistilo sdružení Čistá Ostrava právě vápnem a uhlím.²³⁶

Dle vyjádření Komise bylo na přelomu let 2010 a 2011 dovezeno přibližně 20.000 tun látky Geobal na parcelu v polských Katovicích, která byla v pronájmu společnosti BRG, kde byla následně odhalena příslušným polským orgánem. Ten zaslal dne 11. září 2011 českému Ministerstvu životního prostředí oznámení o odhalené zásilce látky Geobal, kterou polské orgány považovaly za nedovolenou podle čl. 2 odst. 35 písm. a)

---

²²⁸ § 293 a 294 TZ.

²²⁹ § 294a TZ.

²³⁰ § 295 TZ.

²³¹ § 272 TZ.

²³² § 273 TZ.

²³³ § 228 TZ.

²³⁴ § 216 TZ.

²³⁵ Body 16 a 17 Stanoviska generálního advokáta ve věci C-399/17.

²³⁶ O kaly z lagun v Polsku se Česko starat nemusí, rozhodl evropský soud. In: *iDnes.cz* [online].

Praha: MAFRA, 2019, 15.3.2019 [cit. 19.08.2020]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/laguny-polsko-odpad-palivo-soud-evropsky-soudni-dvur-evropska-komise.A190315_463946_ostrava-zpravy_woj

Nařízení, a to proto že ji ani příjemce ani odesílatel neoznámili v souladu s Nařízením polským orgánům. Polské orgány látku Geobal považovaly za nebezpečný odpad podle přílohy IV Nařízení, kdy přeprava takových odpadů podléhá právě předchozímu písemnému oznámení a souhlasu.

MŽP následně polským orgánům odpovědělo, že látku Geobal nepovažuje za odpad, jelikož je řádně registrována v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek a o zřízení Evropské agentury pro chemické látky (dále jako „nařízení REACH“) a používá se jako palivo. Z toho důvodu odmítly české orgány vyžadovat po Jiřím Pašůjovi převzetí látky zpět do ČR i přes skutečnost, že se polské orgány odvolávaly na čl. 28 Nařízení, který stanovuje, že v případě neshody příslušných orgánů, zda věc je, či není odpadem, se za odpad považuje.

V červnu 2014 zahájila Komise šetření dané věci na základě stížnosti proti této přepravě, kterou podala polská nevládní organizace zabývající se ochranou životního prostředí. Česká republika opětovně uvedla, že Geobal není odpadem, Nařízení se na ni tedy nevztahuje, a proto odmítá zajistit zpětné převzetí této látky. V říjnu 2015 Komise zaslala ČR odůvodněné stanovisko, v němž uvedla, proč argumenty ČR nepřijímá, avšak ČR nadále trvala na skutečnosti, že Geobal nebyl v době přepravy do Polska odpadem. Vzhledem k tomuto postoji se Komise rozhodla podat na ČR žalobu pro nesplnění povinnosti k Soudnímu dvoru Evropské unie.

V rámci řízení bylo nezbytné, aby Komise prokázala, že látka Geobal je skutečně odpadem, na její přepravu se tedy vztahuje nařízení č. 1013/2006 a postupem ČR došlo k nesplnění povinnosti. Dle judikatury SDEU²³⁷ se však Komise v řízení o nesplnění povinnosti nesmí opírat o žádné domněnky, byla tedy vyloučena argumentace založená čistě na čl. 28 Nařízení. Další argumenty zaslané Komisí posoudil SDEU takto:

- **Látka Geobal je vyrobena z odpadu.** Tuto skutečnost potvrdila i ČR, avšak dále tvrdila, že po smíchání kyselých dehtů s uhelným prachem a oxidem vápenatým projdou tyto dehty transformací, přestanou být odpadem a mohou být využity jako palivo. SDEU potvrdil, že *„pouhá skutečnost, že je látka*

---

²³⁷ Rozsudek ve věci C-37/09 ze dne 10.06.2010, rozsudek ve věci C-90/10 ze dne 22.09.2011 a rozsudek ve věci C-530/11 ze dne 13.02.2014.

*TPS-NOLO (Geobal) vyrobená z odpadů, nemožňuje prokázat, že je sama odpadem.*²³⁸

- **Kyselé dehty a Geobal jsou nebezpečné.** Tato argumentace byla založena na pokutě uložené polským soudem, avšak SDEU poznamenal, že kvalifikace vycházela z jiné látky a jiných okolností, než v tomto případě. Dále také uvedl, že unijní právo nevyklučuje situaci, ve které by odpad považovaný za nebezpečný mohl přestat být odpadem, pokud nějaký způsob jeho využití umožňuje další uplatnění bez ohrožení lidského zdraví a poškození životního prostředí.²³⁹
- **Látka Geobal je v ČR i v Polsku považována za odpad.** Komise odkazovala na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR, avšak ČR oponovala, že se Nejvyšší správní soud k této otázce nevyslovil, pouze shrnul vyjádření účastníků řízení, kteří látku Geobal jako odpad kvalifikovali. Polsko ve svých vyjádřeních z července 2015 a května 2016 uvedlo, že k těmto datům je látka Geobal považována za odpad a její využití jako paliva je zakázáno. ČR však argumentovala tím, že tento zákaz byl v Polsku vydán až od května 2011, tedy poté, co se přeprava uskutečnila. Tento její argument nebyl rozporován.²⁴⁰
- **Registrace látky Geobal dle nařízení REACH neznamena, že přestala být odpadem.** Nařízení REACH stanovuje, že látkou, směsí a předmětem ve smyslu tohoto nařízení není odpad. Komise se odvolávala na domněnku, že látka Geobal mohla být registrována chybně.
- **Složení látky Geobal představuje riziko pro životní prostředí a lidské zdraví.** Analýzu této látky provedly pouze polské orgány a ČR nemohla provést kontrolní analýzu. SDEU dále odkázal na definici odpadu dle směrnice o odpadech, která stanovuje že určitá látka je odpadem v důsledku úmyslu či povinnosti držitele se jí zbavit, nikoliv z důvodu její povahy. Dále také podotkl, že „riziko, jaké určitá látka představuje pro životní prostředí nebo lidské zdraví, nemá rozhodující vliv na její kvalifikaci jako odpad.“²⁴¹

---

²³⁸ Bod 64 rozsudku SDEU ve věci C-399/17.

²³⁹ Bod 66 rozsudku SDEU ve věci C-399/17.

²⁴⁰ Body 68-71 rozsudku SDEU ve věci C-399/17.

²⁴¹ Bod 74 rozsudku SDEU ve věci C-399/17.

- **Látka Geobal může být i přes svou opětovnou hospodářskou využitelnost stále kvalifikována jako odpad.** SDEU však uvádí, že na tuto argumentaci nelze pohlížet jako na důkaz, že látka Geobal je odpadem, a poukazuje na předešlou argumentaci Komise, kdy její hospodářskou využitelnost popírá.²⁴²

SDEU dospěl k názoru, že Komisi se nepovedlo právně dostačujícím způsobem podat důkaz o tom, že látka Geobal je odpadem ve smyslu směrnice o odpadech, neprokázala, že její přeprava z České republiky do Polska byla přepravou odpadů, na které se vztahuje nařízení č. 1013/2006, a tedy se jí nepovedlo prokázat, že Česká republika nesplnila povinnost jí vyplývající z toho Nařízení. Žalobu Komise tedy zamítl a uložil jí náhradu nákladů řízení.²⁴³

5.3.2. Nelegální dovoz odpadů v Moravskoslezském kraji

Na začátku roku 2019 byly ve Starém Městě u Frýdku-Místku a v Bohumíně na Karvinsku objeveny nelegálně uskladněné chemikálie následně klasifikované jako nebezpečný odpad. Ve Starém Městě nahlásil objev zhruba 500.000 litrů chemikálií pocházejících z lakoven vlastník objektu, v němž se chemikálie nacházely, který přivolal hasiče. Případu se následně začala věnovat také Policie ČR a ČIŽP.²⁴⁴ Vzhledem k havarijnímu stavu budovy a pravděpodobnosti úniku chemikálií do půdy a spodních vod muselo město Frýdek-Místek zajistit odvoz a uskladnění chemikálií v zařízení k tomu určeném a následně též likvidaci těchto chemikálií. Náklady se vyšplhaly k 15 milionům korun²⁴⁵ a uhradilo je město Frýdek-Místek s pomocí Moravskoslezského kraje.²⁴⁶

V Bohumíně, kde bylo skladiště pronajato za účelem uskladnění stavebního materiálu, bylo objeveno přibližně 150.000 litrů chemikálií pocházejících taktéž z lakoven. V tomto případě ale neposkytlo město součinnost vzhledem k tomu, že se

---

²⁴² Body 75 a 76 rozsudku SDEU ve věci C-399/17.

²⁴³ Bod 79 rozsudku SDEU ve věci C-399/17.

²⁴⁴ Dva nelegální sklady nebezpečného odpadu v Moravskoslezském kraji ukrývaly stovky barelů. In: *ct24.cz* [online]. Česká televize, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2489752-dva-nelegalni-sklady-nebezpecneho-odpadu-v-moravskoslezskem-kraji-ukryvaly-stovky>.

²⁴⁵ MŽP žádá polský úřad, aby převzal zodpovědnost za přepravy odpadů. In: *FORUM 24* [online]. Free Czech Media, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/udalosti/mzp-zada-polsky-urad-aby-prevzal-zodpovednost-za-prepravy-odpadu>.

²⁴⁶ Policie zadržela muže, který prý pomáhal Polákům dovážet nelegální odpad do Česka. In: *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/policie-zadrzela-muze-ktery-pry-pomahal-polakum-dovazet-nelegalni-odpad-do-ceska.A190405_131209_in_domov_ele.

budova nenacházela v havarijním stavu, jako tomu bylo v případě budovy ve Starém Městě, a ponechalo prozatímně řešení na vlastníku objektu.²⁴⁷

Z následného vyšetřování PČR pak vyšlo najevo, že oba objekty byly pronajaty prostřednictvím realitní kanceláře polskou společností pod záminkou uskladnění směsí do betonu. Na počátku dubna 2019 byl zadržen muž z Opavska, který se na nedovolené přepravě odpadů do ČR podílel, a byla na něj uvalena vazba. Muž měl pro polskou společnost vybírat vhodné objekty k nelegálnímu uskladnění nebezpečného odpadu. Byl proto obviněn z nedovoleného nakládání s odpady jako člen organizované skupiny a z poškození a ohrožení životního prostředí. Na polské straně bylo ve stejnou dobu zadrženo patnáct osob, které se na nedovolené přepravě odpadů měly podílet.²⁴⁸

V září 2019 připravovalo Ministerstvo životního prostředí oficiální žádost, aby polská strana převzala odpovědnost za nedovolenou přepravu odpadů z Polska do České republiky dle nařízení č. 1013/2006.²⁴⁹ Polská strana vyslovila ochotu o celé věci jednat, avšak po změně jejich legislativy, která by umožnila kompenzaci za náklady vzniklé s převozem, uskladněním a likvidací odpadů nalezených ve Starém Městě. V případě Bohumínského skladiště, kde k odstranění odpadů stále nedošlo, polská strana přislíbila odvoz těchto odpadů do Polska, kde dojde k jejich likvidaci.²⁵⁰ Případ není do dne uzavření rukopisu této práce ukončen.

---

²⁴⁷ Ze Starého Města zmizel nebezpečný odpad. Zatím se neví, kdo to zaplatí. In: *ct24.cz* [online]. Česká televize, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2816519-ze-stareho-mesta-zmizel-nebezpecny-odpad-zatim-se-nevi-kdo-zaplati>.

²⁴⁸ Zachránili jsme Opavu od ekologické katastrofy, říká realitní makléř. Pomohl policii rozbít gang z Polska. In: *iRozhlas* [online]. Český rozhlas, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/moravskoslezsky-kraj-opava-bohumin-polsko-frydek-mistek-nebezpecny-odpad_1904051705_nkr.

²⁴⁹ MŽP žádá polský úřad, aby převzal zodpovědnost za přepravy odpadů. In: *FORUM 24* [online]. Free Czech Media, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/udalosti/mzp-zada-polsky-urad-aby-prevzal-zodpovednost-za-prepravy-odpadu/>.

²⁵⁰ Brabec: Polsko je ochotné jednat o kompenzaci za likvidaci odpadu. In: *Ekolist.cz* [online]. BEZK, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/brabec-polsko-je-ochotne-jednat-o-kompenzaci-za-likvidaci-odpadu>.

Závěr

Odpad je součástí našeho každodenního života a z důvodu jeho zvyšující se produkce v dnešní konzumní společnosti vyvstává potřeba náležité právní regulace nakládání s ním, a to především z důvodu ochrany životního prostředí. Vzhledem ke komplexnosti a nadnárodnímu charakteru této problematiky jsou přijímány právní předpisy jak na mezinárodní úrovni, tak na úrovni EU a v rámci vnitrostátních úprav jednotlivých států. Cílem těchto předpisů je mimo jiné úprava hierarchie nakládání s odpady, kdy je upřednostňováno předcházení jejich vzniku, popřípadě jejich další využití. Až poslední, krajní možností je odstranění odpadu, které ovšem musí být šetrné k životnímu prostředí. Právě za účelem ať už využití nebo odstranění dochází k přepravě odpadů a to nejen na vnitrostátní úrovni, ale také na té mezinárodní.

Historie právní úpravy přeshraniční přepravy odpadů není dlouhá. Prvním významným závazným dokumentem přijatým v této oblasti byla Basilejská úmluva z roku 1989, která spolu s přijatými dodatky a protokoly reguluje režim přeshraniční přepravy nebezpečných odpadů na mezinárodní úrovni dodnes. K Basilejské úmluvě přistoupilo již 186 zemí světa a Evropská unie, bohužel mezi ně nepatří Spojené státy americké, které patří k největším producentům odpadů na světě. Důležitým mezníkem z poslední doby ve vztahu k Basilejské úmluvě je, že konečně vstoupil v platnost její Zákazový dodatek (*Ban Amendment*), který zakazuje vývoz nebezpečného odpadu určeného pro konečné odstranění, opětovné užití, recyklaci a využití ze zemí uvedených v příloze VII Úmluvy (Lichtenštejnsko a státy, které jsou členy OECD a Evropské unie) do všech ostatních zemí světa. Dalším důležitým dokumentem upravujícím přeshraniční přepravu odpadů na mezinárodní úrovni je Rozhodnutí OECD z roku 1992, které se aplikuje na odpady převážené mezi členskými státy OECD určené k dalšímu využití.

První komunitární legislativa upravující přeshraniční přepravu odpadů vznikla roku 1993, kdy bylo přijato nařízení Rady (EHS) č. 259/93, to však bylo v roce 2006 zrušeno a nahrazeno novým nařízením upravujícím přeshraniční přepravu odpadů, a to nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006. Evropská komise se neustále snaží o jeho aktuálnost z hlediska vědeckého a technického vývoje, a tak bylo Nařízení již 13x novelizováno. Zde je potřeba zdůraznit velkou snahu evropského legislativce chránit životní prostředí i mimo Evropskou unii, což například dokládá úprava týkající se vývozu odpadů mimo EU, kdy příslušný orgán místa odeslání může přepravu zakázat, pokud se

důvodně domnívá, že s odpadem nebude v zemi určení nakládáno způsobem šetrným k životnímu prostředí.

Česká právní úprava je pak plně v souladu s úpravou evropskou. Přeshraniční přeprava odpadů se řídí především přímo aplikovatelným nařízením č. 1013/2006, které rozděluje přepravu do čtyř kategorií, a to na: i) přepravu odpadů mezi členskými státy, tato přeprava zahrnuje i tranzit přes třetí země, ii) vývoz odpadů z EU do třetích zemí, iii) dovoz odpadů do EU ze třetích zemí a iv) tranzit odpadů přes EU při přepravě ze třetí země do třetí země. K těmto přepravám pak stanovuje trojí režim: i) přeprava odpadů je zakázána, ii) přeprava vyžaduje předchozí písemné oznámení a souhlas nebo iii) přeprava se řídí čl. 18 Nařízení, tedy je stanovena pouze obecná informační povinnost a odpady musí být po celou dobu vybaveny průvodním dokumentem.

V zákoně o odpadech, který je adaptačním předpisem k unijnímu nařízení, nalezneme pouze několik ustanovení věnujících se přeshraniční přepravě odpadů, které se týkají především průběhu procesu oznámení, finanční záruky a dále oprávnění ministerstva k vydávání rozhodnutí týkajících se přepravy. Ministerstvo životního prostředí dále vydalo vyhlášku č. 374/2008 Sb., která blíže specifikuje rozsah informací a dokumentů, jež jsou vyžadovány pro jednotlivé druhy přeprav. Obdobně jako v případě jiných otázek regulovaných na unijní úrovni formou nařízení je vnitrostátnímu zákonodárci ponechána i úprava deliktní odpovědnosti, která se nachází v zákoně o odpadech a trestním zákoníku.

Platná právní úprava je dle mého názoru po četných novelizacích dostatečná, což dokládá i fakt zřejmý z výročních zpráv ČIŽP, že od přijetí současné úpravy došlo ke snížení počtu nedovolených přeprav odpadů. Je ovšem třeba předpokládat, že počet nedovolených přeprav v následujících letech pravděpodobně vzroste, a to vzhledem k uzavření čínského trhu, co se týče dovozu plastů, který byl největším odbytištěm pro odpady z celého světa. Zvýší se tedy nutnost kontrolních akcí správních orgánů zaměřených na odhalení nedovolených přeprav odpadů, jako byla například loňská akce celních orgánů a ČIŽP s názvem „Plast“.

Rozdělení jednotlivých druhů přeprav v rámci Nařízení se z právního hlediska jeví jako logické, myslím si ale, že úprava je pro subjekty, vůči nimž je směřovaná (adresáty právních norem), velice komplikovaná a těžko uchopitelná. Systematika úpravy v jednotlivých člancích se pro laika, který ji v praxi využívá nejčastěji, může zdát

matoucí. Není tedy divu, že k nedovoleným přepravám dochází především právě kvůli administrativním chybám.

Dále bych vytkla chybějící jednotný elektronický systém v rámci Evropské unie, v němž by probíhal celý proces od podání oznámení o zamýšlené přepravě, přes vydání námitek či souhlasu jednotlivých příslušných orgánů napříč EU, až po ukončení přepravy předáním odpadu zařízení v místě určení. Systém by byl vhodný také pro přepravu podle čl. 18 Nařízení, kdy by přeprava mohla být označena pouze kódem, pod kterým by v systému šly dohledat veškeré průvodní doklady, jež jsou k této přepravě zapotřebí. Došlo by tak ke zjednodušení úmorné administrativy, která přeshraniční přepravu odpadů v současné době provází, k urychlení celého procesu a současně by elektronizace znamenala sice malý, ale přesto významný krok směrem k větší šetrnosti vůči životnímu prostředí, což je účelem a cílem celé právní úpravy.

Seznam použitých zkratk

Basilejská úmluva, Úmluva	Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní republika
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
Komise	Evropská Komise
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Nařízení, nařízení č. 1013/2006	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 1013/2006/ES o přepravě odpadů ze dne 14. 6. 2006
NSS	Nejvyšší správní soud ČR
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
Rada	Rada Evropské unie
Sb.	Sbírka zákonů České republiky
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
Směrnice o odpadech	Směrnice 2008/98/ES o odpadech
UNEP	Program OSN pro životní prostředí
ZOdp, zákon o odpadech	Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech

Seznam použitých zdrojů

Prameny právní úpravy:

Mezinárodní smlouvy a dokumenty

Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování

Rozhodnutí Rady C (2001) 107/FINAL OECD

Declaration Of The United Nations Conference On The Human Environment z roku 1972

Cairo Guidelines and Principles for the Environmentally Sound Management of Hazardous Wastes.

Deklarace o životním prostředí a rozvoji z roku 1992

Agenda 21 z roku 1992

Implementační plán z roku 2002

Deklarace *Fututre We Want* z roku 2012

Právní předpisy Evropské unie

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006 ze dne 14. června 2006 o přepravě odpadů, v platném znění

Nařízení Rady (EHS) č. 259/93 ze dne 1. února 1993 o dozoru nad přepravou odpadů v rámci Evropského společenství, do něj a z něj a o její kontrole

Nařízení Komise (ES) č. 1418/2007 ze dne 29. listopadu 2007 o vývozu některých odpadů určených k využití, uvedených v příloze III nebo IIIA nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006, do některých zemí, na které se nevztahuje rozhodnutí OECD o kontrole pohybů odpadů přes hranice

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 660/2014 ze dne 15. května 2014, kterým se mění nařízení (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů

Nařízení Komise (EU) č. 1357/2014 ze dne 18. prosince 2014 , kterým se nahrazuje příloha III směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech a o zrušení některých směrnic

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2013 ze dne 20. listopadu 2013 o recyklaci lodí a o změně nařízení (ES) č. 1013/2006 a směrnice 2009/16/ES Směrnice Rady 84/641/EHS ze dne 6. prosince 1984 o kontrole a řízení pohybu nebezpečného odpadu přes hranice států uvnitř Evropského společenství

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/12/ES ze dne 5. dubna 2006 o odpadech

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic, v platném znění

České právní předpisy

Zákon č. 238/1991 Sb., o odpadech ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 125/1997 Sb., o odpadech ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 388/1991 Sb., o Státní fondu životního prostředí České republiky ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnost právnických osob a řízení proti nim ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 374/2008 Sb., o přepravě odpadů a o změně vyhlášky č. 381/2001 Sb. , kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů), ve znění pozdějších předpisů

Judikatura:

SDEU

Rozsudek SDEU C-304/94 Tombesi ze dne 25.06.1997

Rozsudek SDEU C-9/00 Palin Granit ze dne 18.04.2002

Rozsudek SDEU C-1/03 Van de Walle ze dne 07.02.2006

Rozsudek SDEU C-689/17 Conti ze dne 16.05.2019

Rozsudek SDEU C-69/15 Nutrivet D.O.O.E.L. ze dne 09.06.2016

Rozsudek SDEU C-399/17 EK v. ČR ze dne 14.03.2019

Rozsudek SDEU C-634/17 ReFood GmbH & Co. KG ze dne 23.05.2019

Rozsudek SDEU C-411/06 EK v. EP ze dne 08.09.2009

České soudy

Rozsudek NSS 5 As 24/2008 – 92 ze dne 26.03.2009

Usnesení ÚS 1597/09 ze dne 27.10.2009

Rozsudek NSS 2 As 44/2007 – 212 ze dne 31.10.2008

Rozsudek NSS 1 As 110/2010 – 151 ze dne 09.02.2011

Rozsudek NS 30 Cdo 2767/2013 ze dne 26.08.2014

Monografie

DAMOHOŘSKÝ, Milan, Jaroslav DROBNÍK, Martin SMOLEK, Michal SOBOTKA a Vojtěch STEJSKAL. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7.

DAMOHOŘSKÝ, M. (edit). *Pocta Doc. JUDr. Jaroslavovi Drobníkovi, CSc. k jeho 70. narozeninám*. Praha: PF UK, 2007. ISBN 978-80-85889-85-7.

JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: obecná část*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8366-0.

JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8041-6.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3.

JELÍNKOVÁ, J. a S. HAVELKOVÁ. *Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí*. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-697-5.

JIRÁSKOVÁ, Ivana a Michal SOBOTKA. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. Praha: Linde, 2002. ISBN 80-720-1317-3.

KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9.

MALČEKOVÁ, Hana a Vlastimil ŠIMEK. *Průvodce odpadovým hospodářstvím: praktická příručka*. Praha: Linde Praha, 2014. Praktická právnická příručka. ISBN 978-80-7201-905-2.

ŘÍMANOVÁ, Dana. *Zákon o odpadech včetně prováděcích předpisů s výkladem*. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2005. ISBN 80-727-3128-9.

ŠTURMA, Pavel a Milan DAMOHOŘSKÝ. *Mezinárodní právo životního prostředí*. Beroun: IFEC, 2008. ISBN 978-80-903409-8-9.

Články a jiné dokumenty:

Statistika odpadů. Eurostat [online]. Eurostat, 2016 [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_statistics/cs

Waste shipment statistics. Eurostat [online]. Eurostat, 2016 [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_shipment_statistics#Export_of_all_notified_waste.2C_in_tonnes

Ship prepares to unload toxic wastes refused by four countries [online]. Ženeva: Associated Press News, [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://apnews.com/5014842f545243750598b05e5aedb138>.

Montevideo Programme for the Development and Periodic Review of Environmental Law [online]. UNEP. Dostupné z: <http://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/20587/Montevideo-Programme-I.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Rybářová Lenka: Právní aspekty přeshraničí přepravy odpadů. České právo životního prostředí, vědecký časopis [online]. Číslo 23/2008. Dostupné z: <https://www.cspzp.com/rocnik2008.html#cislo-23>

Trinomics: Study supporting the evaluation of Regulation (EC) No 1013/2006 on shipments of waste [online]. ISBN: 978-92-76-04115-3. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/926420bc-8284-11e9-9f05-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>

European Environment Agency Report: Waste without borders in the EU? [online]. ISBN: 978-92-9167-986-7. DOI 10.2800/14850

Sdělení Komise Radě a Evropskému Parlamentu o Interpretálním sdělení o odpadech a vedlejších produktech, KOM (2007) 59 v konečném znění. [online] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0059&from=EN>

Method of Calculation in the Member States of the Financial Guarantee and Equivalent Insurance pursuant to Art. 6 of Regulation (EC) No 1013/2006 on shipments of waste [online]. Evropská komise.[cit. 20.08.2020]. Dostupné

z:<https://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/pdf/Calculation%20of%20financial%20guarantee.pdf>

Evropská komise: Evaluation of Regulation (EC) No 1013/2006, {SWD(2020) 27 final} [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/pdf/SWD_2020_26_F1_SWD_EVALUATION_EN_V4_P1_1064541.pdf

Výroční zpráva České inspekce životního prostředí za rok 2019 [online]. Praha: Česká inspekce životního prostředí, 2020. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/file/3M8/Vyrocni-zprava-CIZP-2019.pdf>

Plán kontrol přeprav odpadů pro období 2020 – 2022 [online]. Praha: Česká inspekce životního prostředí. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/Plan-cinnosti-na-rok-2020.html>

Informace o činnosti Celní správy České republiky [online]. Ministerstvo financí ČR Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2019/zprava-o-cinnosti-financni-spravy-cr-a-c-38924>

O kaly z lagun v Polsku se Česko starat nemusí, rozhodl evropský soud. In: iDnes.cz [online]. Praha: MAFRA, 2019, 15.3.2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/laguny-polsko-odpad-palivo-soud-evropsky-soudni-dvur-evropska-komise.A190315_463946_ostrava-zpravy_woj

Dva nelegální sklady nebezpečného odpadu v Moravskoslezském kraji ukrývaly stovky barelů. In: ct24.cz [online]. Česká televize, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2489752-dva-nelegalni-sklady-nebezpecneho-odpadu-v-moravskoslezskem-kraji-ukryvaly-stovky>.

MŽP žádá polský úřad, aby převzal zodpovědnost za přepravy odpadů. In: FORUM 24 [online]. Free Czech Media, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/udalosti/mzp-zada-polsky-urad-aby-prevzal-zodpovednost-za-prepravy-odpadu>.

Policie zadržela muže, který prý pomáhal Polákům dovážet nelegální odpad do Česka. In: Lidovky.cz [online]. Praha: MAFRA, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/domov/policie-zadrzela-muze-ktery-pry-pomahal-polakum-dovazet-nelegalni-odpad-do-ceska.A190405_131209_in_domov_ele

Ze Starého Města zmizel nebezpečný odpad. Zatím se neví, kdo to zaplatí. In: ct24.cz [online]. Česká televize, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2816519-ze-stareho-mesta-zmizel-nebezpecny-odpad-zatim-se-nevi-kdo-zaplati>.

Zachránili jsme Opavu od ekologické katastrofy, říká realitní makléř. Pomohl policii rozbít gang z Polska. In: iRozhlas [online]. Český rozhlas, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/moravskoslezsky-kraj-opava-bohumin-polsko-frydek-mistek-nebezpecny-odpad_1904051705_nkr

MŽP žádá polský úřad, aby převzal zodpovědnost za přepravy odpadů. In: FORUM 24 [online]. Free Czech Media, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/udalosti/mzp-zada-polsky-urad-aby-prevzal-zodpovednost-za-prepravy-odpadu/>.

Brabec: Polsko je ochotné jednat o kompenzaci za likvidaci odpadu. In: Ekolist.cz [online]. BEZK, 2019 [cit. 2020-08-19]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/brabec-polsko-je-ochotne-jednat-o-kompenzaci-za-likvidaci-odpadu>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 238/1991 Sb., o odpadech.

Důvodová zpráva k zákonu č. 125/1997 Sb., o odpadech

Důvodová zpráva k zákonu č. 185/2001 Sb., o odpadech.

Důvodová zpráva k novému vládnímu návrhu zákona o odpadech

Vládní návrh zákona o odpadech – zatím neschválen

Internetové zdroje:

<http://www.basel.int/>

<http://ec.europa.eu/eurostat>

<http://www.mzp.cz>

<http://eur-lex.europa.eu>

<https://www.zakonyprolidi.cz/>

<http://nssoud.cz>

<http://www.nsoud.cz/>

<http://www.cizp.cz/>

<https://www.psp.cz/index.htm>

<http://www.oecd.org/>

Jiné zdroje:

Rozhovor s ing. Vladimírem Košovalem, odborným poradcem společnosti RUMPOLD s.r.o., České Budějovice, 18.4.2019.

Abstrakt

Právní úprava přeshraniční přepravy odpadů

Tato diplomová práce se zabývá tématem právní úpravy přeshraniční přepravy odpadů. Cílem diplomové práce je ucelené a systematické shrnutí platné právní úpravy přeshraniční přepravy odpadů v České republice a vyložení jejích jednotlivých institutů a režimů vycházejících především z nařízení č. 1013/2006 a zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech. První kapitola je věnována historickému vývoji úpravy na mezinárodní úrovni, kde jsou blíže rozebrány Basilejská úmluva a Rozhodnutí OECD o kontrole přeshraničního pohybu odpadů určených k využití, dále též historický vývoj úpravy na úrovni evropské a vnitrostátní. Druhá a třetí kapitola se věnuje platné právní úpravě, kdy jsou nejdříve definovány jednotlivé základní pojmy a subjekty využívané napříč úpravou a následně rozebrány jednotlivé druhy a režimy přeshraniční přepravy odpadů. Čtvrtá kapitola se zabývá funkcí a postavením správních orgánů, jež se podílejí na kontrole a dozoru nad přeshraniční přepravou odpadů. Poslední kapitola se věnuje protiprávnímu jednání a právní odpovědnosti z něj plynoucí při přeshraniční přepravě odpadů, též jsou zde zmíněny případy nedovolené přepravy z poslední doby uskutečněné z nebo do České republiky.

Klíčová slova: přeshraniční přeprava odpadů, právo životního prostředí, nakládání s odpady

Abstract

Legislation on transboundary shipments of waste

This thesis focuses on the legal regulations of transboundary shipments of waste. The aim of the thesis is a comprehensive and systematic summary of the current legislation on cross-border shipments of waste in Czech Republic and an explanation of its individual institutes and regimes based primarily on Regulation No. 1013/2006 and Act No. 185/2001 Coll., on waste. The first chapter is dedicated to the historical development of regulation at the international level, where the Basel Convention and OECD Decision on the Control of Transboundary Movements of Waste Destined for Recovery Operations are discussed in more detail, as well as the historical development of regulation at the European and national levels. The second and third chapters are dedicated to the current legislation, which first defines the individual basic terms and entities used across the regulation and then analyzes the various types and regimes of transboundary shipments of waste. The fourth chapter deals with the function and position of administrative bodies involved in the control and supervision of transboundary shipments of waste. The last chapter deals with the illegal activity and legal liability arising from it in the cross-border movements of waste, there are also cases of recent illegal shipments from or to the Czech Republic.

Keywords: transboundary shipments of waste, environmental law, waste management